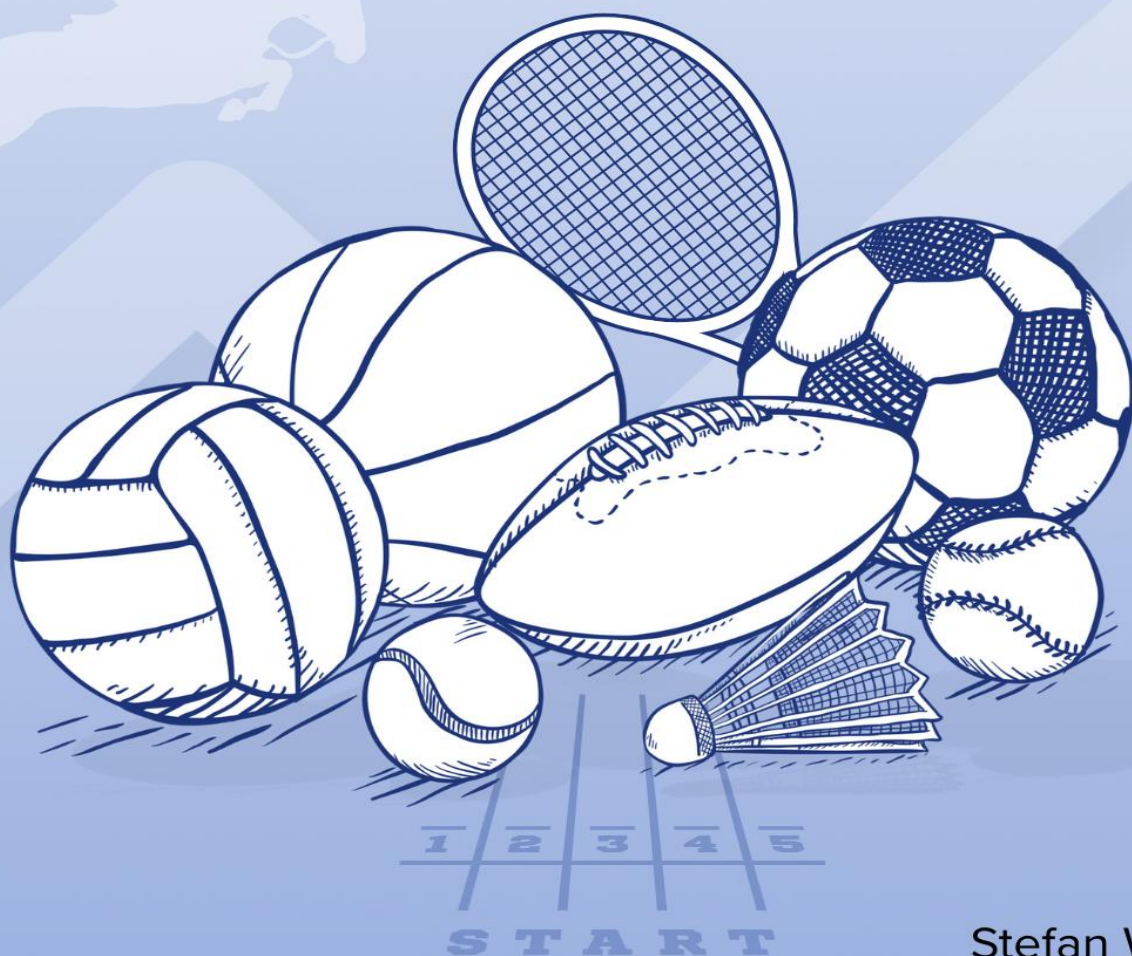

Västerbotten

Kostnader för barns och ungdomars idrottande i Västerbotten

En kartläggning av föräldrars upplevelser och rapporterade kostnader

Stefan Wagnsson
Krister Hertting

Innehållsförteckning

Förord	2
Inledning	3
Förutsättningar, mål och syfte	3
Metod	4
Resultat	8
Totala kostnader för samtliga barn i alla idrotter	8
Totala kostnader uppdelat på bakgrundsfaktorer	9
Kostnader för olika huvudidrotter	10
Kostnadsfördelning inom respektive kostnadspost	12
Föräldrarnas upplevelser av kostnaderna	18
Vad kan göras för att minska kostnaderna för barn- och ungdomsidrotten?.....	22
Föräldrarnas förslag på åtgärder	23
Kostnader för kommersialiserad idrott	25
Införandet av Fritidskort	28
Sammanfattning av resultat	32
Diskussion	35
Förklarande faktorer	36
Implikationer och åtgärder	37
Referenser	39
Så här såg enkäten ut	40-47

1. Förord

Vi vill rikta ett stort TACK till RF-SISU Västerbotten för förtroendet att få genomföra uppdraget att kartlägga kostnaderna för västerbottniska barns och ungdomars idrottande. Ett särskilt tack riktas till de föräldrar som tagit sig tid att besvara enkäten och dela sina erfarenheter. Utan deras medverkan hade denna rapport inte varit möjlig.

Vi hoppas att resultaten kan bidra till en fortsatt konstruktiv dialog kring hur vi tillsammans kan skapa en mer tillgänglig, jämlik och hållbar barn- och ungdomsidrott i regionen.

Karlstad, oktober 2025

Stefan Wagnsson,

Docent i Idrottsvetenskap, Karlstads universitet

Projektledare och huvudförfattare

Krister Hertting

Docent i Idrottsvetenskap, Halmstad Högskola

Projektmedarbetare och medförfattare

På uppdrag av RF-SISU Västerbotten

2. Inledning

Idrottens betydelse för individ och samhälle ifrågasätts sällan, och många, inte minst föräldrar uppmuntrar barns deltagande. Orsakerna som lyfts fram är flera, bland annat hälsa, social gemenskap, regelbunden fysisk aktivitet, att barnen hålls borta från problem samt att de får en meningsfull fritid (Wagnsson & Augustsson, 2015). Att ha barn som deltar i föreningsidrott innebär emellertid också kostnader. Medlems- och träningsavgifter, inköp av utrustning, resor samt olika försäljningsaktiviteter kan utgöra en ekonomisk belastning för familjer och i vissa fall riskera att utestänga barn från idrottsdeltagande. Därför är det viktigt att kontinuerligt följa kostnadsutvecklingen och analysera hur den påverkar barns möjligheter att delta i föreningsidrott.

På uppdrag av Riksidrottsförbundet har tre studier redan genomförts om föräldrars kostnader för barn- och ungdomsidrott (RF, 2003, 2009, 2024). I kölvattnet av dessa studier har behovet uppmärksamats av att även följa upp kostnaderna på distriktsnivå, för att kunna jämföra och analysera eventuella skillnader mellan riks- och distriktsnivå. På så sätt skapas bättre förutsättningar att vidta åtgärder som är mer träffsäkra och anpassade till sammanhanget i Västerbotten, både vad gäller kostnadsutvecklingen och de insatser som behövs. Denna studie utgör således en uppföljning och fördjupning av de tre tidigare undersökningarna, med målet att fördjupa förståelsen för kostnadsutvecklingen inom västerbottnisk barn- och ungdomsidrott.

2.1. Förutsättningar för idrott i Västerbotten

Västerbotten är Sveriges näst största län sett till yta. Med sina drygt 54.000 kvadratkilometer täcker det drygt 13 procent av Sveriges totala landyta. Västerbotten är ett delat län. Huvuddelen av de 280.000 invånarna bor vid de två kuststäderna Skellefteå och Umeå. Lycksele är ett tydligt befolkningscentrum i Lappland. Samtidigt finns fem av landets befolkningsmässigt sex minsta kommuner i länet. Flera kommuner har mindre än 2.500 invånare, ofta spridda över en stor yta. För många barn och ungdomar innebär detta långa resor till träningar, matcher och cuper, ofta utanför det egna länet, vilket påverkar både kostnadsbilden och tillgängligheten till idrott.

2.2. Syfte och forskningsfrågor

Syftet med denna studie är att utforska den ekonomiska situationen inom barn- och ungdomsidrotten, med särskilt fokus på kostnader för barnens deltagande i idrott i länet Västerbotten. Vi kommer att besvara följande forskningsfrågor:

- Hur mycket pengar spenderar föräldrar i Västerbotten årligen på sina barns idrottande, och hur står sig dessa kostnader i jämförelse med riket i stort?
- Skiljer sig kostnaderna åt beroende på vilken huvudidrott barnet deltar i?
- Hur fördelas kostnaderna mellan olika utgiftsposter (t.ex. utrustning, avgifter, resor, läger och lotter)?
- Påverkas kostnadsnivåerna av bakgrundsvariabler såsom kön, ålder, hushållsekonomi eller geografisk hemvist?
- Vilka faktorer upplever föräldrarna som mest kostnadsdrivande?
- Vilka åtgärder menar föräldrarna skulle kunna bidra till att sänka kostnaderna?
- Hur ser föräldrarna på införandet av Fritidskortet?
- I vilken utsträckning deltar barn i kommersialiserade idrottsformer, och hur stora är kostnaderna för dessa?

3. Metod

3.1. Urval och genomförande

För att underlätta jämförelsen med den rikstäckande undersökningen (RU) ”Smakar det så kostar det” (Hertting & Wagnsson, 2024) kommer vi, i möjligaste mån, att presentera resultaten med data från Västerbotten jämsides med resultaten från RU. En viktig aspekt att ha med sig i jämförelsen är att urvalsmetoderna skiljer sig åt, där urvalet till RU utgjordes av ett urval i två steg. Först valdes de tio mest utövade idrotterna (samt golf och kampsport) enligt Riksidrottsförbundets statistik valdes ut. Därefter skickades en förfrågan via Riksidrottsförbundet till 5 procent slumpvis utvalda LOK-stödsberättigade föreningar inom respektive utvald idrott. Föreningarna vidarebefordrade sedan information och enkätlänk till föräldrar till barn 7–18 år. Totalt kontaktades 518 föreningar, motsvarande 8 procent av alla LOK-stödsföreningar 2022.

Urvalet till denna rapport har likheter med det i RU, men skiljer sig på några avgörande punkter. I stället för att kontakta ett strategiskt urval av idrotter och föreningar sände RF-SISU Västerbotten ut en förfrågan till samtliga LOK-stödsberättigade idrottsföreningar i länet med en aktiv barn- och ungdomsverksamhet. Föreningarna ombads därefter att vidarebefordra information om studien, inklusive informerat samtycke och en länk till enkäten, från oss forskare. Därtill publicerade RF-SISU Västerbotten en uppmaning på sin Facebooksida, riktade till föräldrar till barn mellan 7–18 år, att besvara enkäten.

Eftersom urvalet har gjorts på lite olika sätt blir jämförelserna inte helt rättvisa. I RU är vissa idrotter något mer överrepresenterade jämfört med denna studie som innefattar distriktet Västerbotten, medan andra är underrepresenterade. För några idrotter är dessutom antalet svar så pass litet att skillnader kan bero på slumpen snarare än på verkliga olikheter. Vid tolkningen av resultaten är det därför viktigt att beakta att urvalet, ur ett västerbottniskt perspektiv, ger en mer rättvisande bild av länets idrottsföreningar, men samtidigt har begränsningar när det gäller att generalisera till nationell nivå.

3.2. Enkäten

Undersökningen genomfördes med en webbenkät (Survey & Report). Enkäten skickades via e-post till föräldrar till barn födda mellan 2007 och 2018 (7–18 år) som deltog i föreningens lag- eller träningsgrupper. Frågorna (totalt 32 stycken) (se bilaga 1) handlade bland annat om vilka kostnader som finns i barnens idrott, hur föräldrarna upplever dessa kostnader, möjligheten att påverka dem, vilken roll ekonomiskt stöd spelar, samt om deltagandet i kommersiell idrott. Därtill ställdes bakgrundsfrågor kopplade till föräldrarna (t ex kön, ålder, etnicitet och inkomst). Totalt svarade 716 föräldrar på enkäten. Efter att ha tagit bort svar som inte var fullständiga samt från föräldrar med barn under 7 år eller över 18 år, kvarstår 726 svar. Det är dessa svar som den fortsatta analysen bygger på.¹

3.3. Fördelning av idrotter i urvalet

Med anledning av att de populäraste lagidrotterna, främst fotboll och ishockey, fångar upp en så stor del av de undersökta idrotterna², blir antalet svarande för flera andra idrotter relativt begränsat.

¹ I resultaten förekommer det ibland att föräldrar har hoppat över enstaka frågor. Därför kan det totala antalet svar variera något mellan de olika tabellerna i rapporten.

² Frågan som ställdes var: ”Vilken huvudsaklig idrott utövar ditt/dina barn. Med huvudsaklig idrott menar vi den idrott som barnet lägger mest tid/engagemang i? OBS! Välj endast en idrott om ditt barn är med i flera idrotter som han/hon lägger lika mycket tid/engagemang i!”

Resultaten för dessa idrotter måste därför tolkas med stor försiktighet. Samtidigt, väl medvetna om risken att ge en missvisande bild av kostnadsläget, har vi ändå valt att redovisa idrotter med färre deltagare. För att skapa en grund för våra analyser har en gräns satts vid minst 15 svarande, vilket ger en någorlunda meningsfull indikation av kostnadsläget, även om de inte kan generaliseras i någon högre grad. Denna gräns valdes också eftersom den fångade in några av de mest populära idrotterna och därmed möjliggör jämförelser med riksnivån. Tabell 1 ger en översikt över i vilken utsträckning de olika huvudidrotterna är representerade för samtliga barn och ungdomar som föräldrarna har uppgett håller på med idrott.

Tabell 1. *Antal och fördelning av idrotter som ingick i Västerbotten-urvalet respektive i den rikstäckande undersökningen (RU) (barn och ungdomar, 7–18 år).*

	Västerbotten		RU	
Idrott	Antal (n)	Procent (%)	Antal	Procent (%)
Alpint	24	2,0	8	0,4
Basket	18	1,5	47	2,3
Fotboll	476	40,1	680	33,0
Friidrott	17	1,4	82	4,0
Gymnastik	120	10,1	211	10,2
Handboll	34	2,9	117	5,7
Innebandy	115	9,7	108	5,2
Ishockey	182	15,3	264	12,8
Kampsport	22	1,9	41	2,0
Konståkning ³	21	1,8	22	1,1
Längdskidor ³	18	1,5	15	0,7
Ridsport	37	3,1	120	5,8
Simidrott	19	1,6	139	6,7
Volleyboll ⁴	29	2,4	4	0,2
Tennis ⁴	3	0,3	95	4,6
Övriga idrotter	53	4,4	56	5,2
Totalt	1188	100	2 061	100,0

I tabell 1 kan vi se att den medeldyra idrotten fotboll (enligt resultat från RU; Hertting & Wagnsson, 2024) är den klart mest representerade idrotten i båda undersökningarna, men med en viss övervikt i det västerbottniska urvalet. Vidare framgår att alpina idrotter (t.ex. slalom, puckelpist, freeski), liksom innebandy och ishockey, tycks vara något vanligare i Västerbotten-studien än i RU. Det motsatta mönstret ses, åtminstone delvis, för den billigare idrotten friidrott samt för medelkostnadsidrotterna handboll och simidrott. Även bland de dyraste idrotterna i RU, tennis och ridsport, verkar andelarna vara lägre i Västerbotten-studien.

³ Idrotterna ingick i "Övriga idrotter-gruppen" i den rikstäckande undersökningen, men har här lyfts ut för att tydliggöra likheter och skillnader mellan urvalen.

⁴ På grund av att få (i Västerbotten-urvalet) rapporterade in att sitt barn utövar huvudidrotten tennis kommer denna idrott att tillhöra kategorin "Övriga idrotter" i de kommande analyserna.

3.4. Fördelning av kommuner i urvalet

När vi studerar hur de olika kommunerna i länet är representerade i undersökningen framträder en bild som i stort liknar länets faktiska befolkningsfördelning.⁵ Skellefteå har något färre deltagare än väntat utifrån sin befolkningsstorlek, medan Umeå och i viss mån Lycksele är något överrepresenterade. Sammantaget ger urvalet ändå en ganska rättvisande bild av länet som helhet (se tabell 2).

Tabell 2. *Urvalets storlek i respektive kommun i relation till kommunernas folkmängd i Västerbotten (2024).*

Kommun	Antal	Andel (%)	Folkmängd 2024 ⁶	Andel (%)
Bjurholm	7	1,0	2 359	0,9
Dorotea	7	1,0	2 294	0,8
Lycksele	56	7,9	12 118	4,4
Nordmaling	6	,8	6 942	2,5
Norsjö	2	,3	3 968	1,4
Robertsfors	16	2,3	6 690	2,4
Skellefteå	140	19,8	78 150	28,4
Sorsele	16	2,3	2 357	0,9
Storuman	17	2,4	5 577	2,0
Umeå	390	55,2	134 249	48,7
Vilhelmina	5	,7	6 229	2,3
Vindeln	1	,1	5 417	2,0
Vännäs	37	5,2	9 132	3,3
Västerbotten	7	1,0	-	-
Totalt	707	100,0	275 482	100,0

3.5. Beskrivning av föräldrarna som deltagit i studien

Som vi har redovisat ovan så ingår svar från 716 föräldrar i denna undersökning (M = 44,1 år; Md = 43,0 år; Sd = 5,9; 68 % kvinnor och 32 % män) varav 279 (39 %) var förälder till ett barn, 352 (49 %) förälder till två barn och 88 (12 %) förälder till tre barn. Precis som i den rikstäckande undersökningen uteslöt vi svar kopplade till barn som var yngre än 7 år respektive äldre än 18 år, samt svar från föräldrar med barn som inte deltog i någon idrott eller i en idrottsförening, eller i gymverksamhet eller liknande. Följaktligen baseras resultaten på totalt 1247 föreningsidrottande barn (M = 12,1 år; Md = 12,0 år; Sd = 3,0; 54 % pojkar och 46 % flickor).

I tabell 3 har vi jämfört de västerbottniska studiedeltagarnas bakgrund med deltagarna i Riksstudien. Som framgår var könsfördelningen i stort sett densamma i de båda undersökningarna. När det gäller etnicitet, hushållets totala inkomst och utbildningsnivå är även här fördelningen relativt jämn mellan studierna. Värt att notera är skillnader i bostadsort, där en betydligt större andel av deltagarna i denna studie bor på landsbygd eller i mindre orter, medan andelen boende i storstäder är avsevärt högre i RU.

⁵ <https://www.ekonomifakta.se/regional-statistik/din-kommun-i-siffror/>

Värt att notera är att gruppen av deltagare med utländsk bakgrund är kraftigt underrepresenterade i båda studierna, men även i jämförelse med den svenska befolkningen i stort (20 procent; SCB, 2025).⁷

Tabell 3. Västerbottniska studiedeltagares bakgrund jämfört med deltagarna i riksundersökningen (RU).

Bakgrundsvariabler	Västerbotten		RU	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Kön				
Pojkar	669	54	1 085	52
Flickor	578	46	991	48
Totalt	1247	100	2 076	100
Åldrar				
15–18 år	393	23	334	16
11–14 år	517	44	868	42
7–10 år	277	33	876	42
Totalt	1187	100	2 078	100
Etnicitet				
Svensk	1207	97	1 898	92
Utländsk	32	3	168	8
Totalt	1239	100	2 066	100
Hushållsinkomst				
Hög	701	57	1 285	67
Medel	439	36	521	27
Låg	82	7	109	6
Totalt	1 222	100	1 915	100
Utbildning				
Eftergymnasial	883	71	1 468	73
Gymnasial	357	28	519	26
Förgymnasial	5	1	13	1
Totalt	1 245	100	2 000	100

⁷ <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/utrikes-fodda-i-sverige/>

Bakgrundsvariabler	Västerbotten		RU	
Bostadsort				
Storstad	-	-	664	32
Mellanstor stad	604	49	265	13
Småstad	149	12	513	25
Landsbygd	488	39	634	30
Totalt	1	100	2089	100

3.6. Etik

Studien är etikprövad och godkänd av Etikprövningsmyndigheten (Dnr 2023-03336-01). I enkäten informerades föräldrar om studien, frivillighet, möjlighet att avbryta samt hantering av uppgifter. Här kunde de samtycka eller tacka nej, och samtycke öppnade enkäten.

4. Resultat

4.1. Förutsättningar för tolkningar av resultaten

Kostnaderna redovisas främst som medianvärden (Md), eftersom medianen ger en bättre bild av det ”typiska” värdet och är mindre känslig för extrema observationer än medelvärdet. I vissa fall redovisas även medelvärden (M) samt min- och maxvärden för en mer nyanserad förståelse.

När resultaten tolkas är det viktigt att komma ihåg att de bygger på vårdnadshavarnas egna uppskattningar av kostnader, vilket kan innebära avvikelser från de faktiska utgifterna. Uppskattningarna kan exempelvis påverkas av minnessvårigheter, en önskan att framstå i mer positiv dager eller en ovilja att redovisa vissa kostnader, särskilt om de upplevs som höga eller överdrivna. För att ytterligare underlätta läsandet av resultaten har vi valt att avrunda till närmaste 100-tal.

Vid de tillfällen där vi jämför resultaten mellan Västerbotten-regionen och riksundersökningen (RU) så har vi justerat riksdata från 2023 till 2025 års prisnivå med hjälp av konsumentprisindex (KPI).⁸ Vi vill även uppmärksamma att riksundersökningen (RU) speglar hela landet, inklusive Västerbotten. När vi jämför Västerbotten -studien med RU jämför vi alltså Västerbotten med en grupp där Västerbotten själv ingår. Det gör att skillnaderna kan se lite mindre ut än om jämförelsen hade gjorts mot ett riksnitt helt utan Västerbotten. Effekten är dock begränsad eftersom Västerbotten ju också utgör en del av RU.

Det är även viktigt att vara försiktig när man jämför de totala summorna mellan de olika undersökningarna för huvudidrotterna, då valet av idrotter som lyfts fram i hög grad påverkar hur de sammanlagda kostnaderna ser ut. I denna studie har vi till exempel valt att inkludera alpina idrotter, som visar sig vara mycket kostandskrävande, vilket tydligt påverkar den totala bilden av idrottskostnaderna i Västerbotten.

4.2. Totala kostnader för samtliga barn i alla idrotter

Liksom i Riksundersökningen har vi valt att även redovisa totala kostnaderna för samtliga barn i alla idrotter. Det vill säga inte enbart kostnaderna för huvudidrotten, som de flesta andra studier av liknande karaktär har tagit utgångspunkt i (se Hertting, 2009, 2022; Riksidrottsförbundet, 2004).

⁸ Baserat på genomsnittsindexet för respektive år (SCB, 2025): KPI 2023 = 403,7; KPI: 2025 = 417,8

Tabell 4. Totalkostnader för samtliga barn i alla idrotter, uppdelade på Västerbotten-studien respektive Riksstudien (RU).

	Västerbotten	RU
Medianvärde	15 000	18 600
Medelvärde	22 600	30 800
Maxvärde	300 000	1 240 000
Minvärde	100	300
>100 000	3%	5%

Resultaten i tabell 4 visar att skillnaderna i medianvärde mellan föräldrar i Västerbotten och föräldrar som ingick i riksundersökningen är betydande (ca 3 600 kronor). I praktiken kan det motsvara kostnaden för deltagande på ett läger, en ny utrustning eller bekostandet av medlemsavgifter för flera idrotter, så skillnaderna för en enstaka familj kan därför bli påtaglig ur ett hushållsekonomiskt perspektiv. Noterbart är även att andelen föräldrar som lägger mer än 100 000 kronor per år är i det närmaste identisk mellan grupperna, vilket visar att vissa föräldrar i både Västerbotten och i riket som helhet är benägna att lägga mycket stora summor på sina barns idrottande.

4.3. Totala kostnader uppdelat på bakgrundsfaktorer

För att få en uppfattning om och i så fall hur olika bakgrundsfaktorer är kopplade till kostnader för barns- och ungdomars idrottande jämförde vi hur totalkostnaderna för samtliga barn i alla idrotter fördelade sig i relation till kön, ålder, etnicitet, hushållsinkomst, utbildning och bostadsort. Tabell 5 ger en övergripande bild av resultaten.

Tabell 5. Totala kostnader för samtliga barn (7–18 år) i alla idrotter uppdelat på bakgrundsvariabler.

	Västerbotten		RU	
Bakgrundsvariabler	Antal	Kostnader	Antal	Kostnader
Kön				
Pojkar	352	17 000	647	20 000
Flickor	277	12 000	499	16 500
Totalt	629	15 000	1 146	18 000
Åldrar				
15–18 år	153	25 000	224	25 500
11–14 år	292	15 000	502	20 000
7–10 år	153	7 000	420	10 000
Totalt	628	15 000	1 146	18 000
Etnicitet				
Svensk	613	15 000	1053	18 000
Utländsk	16	10 000	91	18 600
Totalt	629	15 000	1 144	18 000

Hushållsinkomst				
Hög	345	15 000	726	20 000
Medel	237	12 000	316	12 000
Låg	41	9 000	64	10 000
Totalt	623	15 000	1 106	18 000
Utbildning				
Efter-gymnasial	436	15 000	833	20 000
Gymnasial	191	15 000	303	15 000
För-gymnasial	3	4 000	7	15 000
Totalt	630	15 000	1 143	18 000
Bostadsort				
Storstad (>250 000 inv. och uppåt)	-	-	362	25 000
Mellanstor stad (>75 000–250 000 inv.)	312	15 000	142	17 000
Småstad (> 000–75 000 inv.)	74	12 000	284	15 000
Landsbygd (upp till 20 000 inv.)	244	15 000	356	15 000
Totalt	630	15 000	1 144	18 000

Resultaten i tabell 5 visar att de mönster som framkom i RU även känns igen här i den västerbottniska studien. Vi ser att föräldrarna spenderar mer på pojkars än flickors idrottande, kostnaderna ökar med åldern och utgifterna stiger i takt med hushållets inkomst. Vad som skiljer sig åt något är att föräldrar med utländsk bakgrund i Västerbotten tycks lägga mindre på sina barns idrott än föräldrar med svensk bakgrund. När det gäller utbildningsbakgrund, verkar föräldrar med gymnasial och eftergymnasial utbildning lägga lika mycket resurser på sina barns idrottande. Antalet personer med förgymnasial utbildning lägger till synes mycket mindre lite pengar på sitt barns idrottande i Västerbotten. Dessa resultat bör tolkas med försiktighet eftersom underlagen i grupperna med utländsk bakgrund respektive förgymnasial utbildning är små. När det gäller bostadsortens storlek så är kostnadsbilden i Västerbotten något lägre i mellanstora städer, jämfört med mellanstora städer och landsbygden, men liknar i stort bilden på riksnivå.

4.4. Kostnader för olika huvudidrotter

Vid jämförelser mellan olika huvudidrotter har vi liksom i RU utgått från självrapporterade kostnader med utgångspunkt i följande kostnadskategorier: 1) medlemsavgift, 2) träningsavgift, 3) läger, cuper, turneringar med mera, 4) utrustning, 5) klubbkläder, 6) resor/drivmedelskostnader (t ex skjuts till och från träning, matcher och cuper,⁹ 7) köp av lotter, produkter och liknande från föreningen, och 8) övriga kostnader. Kostnaderna har sedan summerats ihop för respektive idrott.

⁹ Till skillnad mot riksundersökningen, där föräldrarna uppskattade det genomsnittliga antalet körda mil per vecka, så fick föräldrarna i denna undersökning uppskatta hur många mil de kör per år för att deras barn ska kunna delta i sin idrott (inkl. träningar, matcher och cuper). Deltagarna valde mellan sex svarsalternativ, där varje svarsalternativ omfattade hur många mil det ungefär motsvarar/vecka (t ex svarsalternativ: 2= 10 - 50 mil per år (cirka 1 mil/vecka); svarsalternativ 3= 50–199 mil per år ($\approx$ 1–4 mil/vecka). Därefter använde vi mittpunkter i intervallen för att få en rimlig års-mängd mil (svarsalternativ 2 = 10–50 ger 30 mil; svarsalternativ 3 ger 110 mil). Milantalen multiplicerades sedan med ersättningen för skattefri milersättning

Tabell 6. *Kostnader för olika huvudidrotter uppdelat på Västerbotten-studien respektive Riksundersökningen (RU).*

Idrotter	Västerbotten		RU	
	Antal	Kostnader	Antal	Kostnader
Alpint*	24	31 200	-	-
Basket*	18	4 600	46	7 500
Fotboll	475	6 500	678	9 100
Friidrott*	17	6 700	81	5 200
Gymnastik	119	4 700	210	6 100
Handboll	34	8 000	117	10 500
Innebandy	113	9 300	107	10 400
Ishockey	181	20 600	264	25 200
Kampsport*	22	5 800	41	5 200
Konståkning*	21	17 800	-	-
Längdskidor*	18	16 000	-	-
Ridsport	37	16 800	119	18 300
Simidrott*	19	6 600	136	11 800
Volleyboll	29	4 400	-	-
Övriga idrotter	56	5 000	119	6 800
Totalt¹⁰	1183	9 800	2 069	10 100

Notera: Tennis är inkluderad i kategorin ”Övriga idrotter” i denna Västerbotten-studien, medan alpint, konståkning, längdskidåkning och volleyboll var inkluderade i ”Övriga idrotter” i Riksundersökningen (RU).

*Kostnaderna kopplade till dessa idrotter bör tolkas med extra försiktighet då relativt få har uppgivit att deras barn har denna idrott som huvudidrott.

När vi tittar på den totala summan som föräldrar i Västerbotten lägger på sina barns huvudidrotter ser vi att de spenderar marginellt mindre på idrott än föräldrar på riksnivå (se tabell 6). Det man bör ha i åtanke är att dessa värden bygger på en summering av medelvärden för de olika kostnadsposterna, som därefter lagts ihop (se längre fram i rapporten). Det innebär att enskilda idrotter, i det här fallet alpina idrotter, kan få stort genomslag på slutsumman. När vi studerar de olika idrotterna i Västerbotten-studien framgår att de alpina idrotterna, såsom slalom, freestyle och skicross, är de i särklass dyraste. Även andra vinteridrotter, som ishockey, konståkning och längdskidåkning, liksom ridsport, hör till de mest kostsamma. I den andra änden av skalan utmärker sig basket, gymnastik och volleyboll som de billigaste idrotterna. Det är anmärkningsvärt att de mindre lagidrotterna (basket, handboll och volleyboll) är billigare, med tanke på att de snabbt kan medföra höga resekostnader, särskilt jämfört med de större lagidrotterna i länet, men också den egna idrotten i övriga landet. Även kampsport ligger tydligt under genomsnittet. Noterbart är att den stora idrotten fotboll är markant billigare att utöva i Västerbotten jämfört med på riksnivå. Detsamma gäller för lagidrotterna handboll och innebandy, som också är mindre kostsamma än i

(25 kronor /mil), vilket för svarsalternativ 2 gav 750 kronor respektive 2 750 kr för svarsalternativ 3. Årsnivån valdes för bättre träffsäkerhet och jämförbarhet med övriga årskostnader (t.ex. medlems- och träningsavgifter). Risken med detta ändrade räknesätt är att de som kör mest hamnar för ”lågt” i skalan, så att genomsnittet blir lite lägre.

RU. Längre fram i rapporten fördjupar vi analysen och tittar närmare på vilka kostnadsposter som framför allt driver dessa skillnader.

4.5. Kostnadsfördelning inom respektive kostnadspost

Nedan presenterar vi fördelningen av kostnaderna inom var och en av de åtta kostnadsposterna och ger utöver det en överblicksbild av totalsumman och medelvärde för samtliga poster.

4.5.1. Medlemsavgifter

Tabell 7. *Kostnader för barnens (7–18 år) medlemsavgifter, fördelade på olika huvudidrotter.*

	Medlemsavgifter	
Idrotter	Västerbotten	RU
Alpint*	300	-
Basket*	400	800
Fotboll	300	400
Friidrott*	400	300
Gymnastik	200	300
Handboll	200	500
Innebandy	400	400
Ishockey	500	600
Kampsport*	200	300
Konståkning*	200	-
Längdskidor*	300	-
Ridsport	400	400
Simidrott*	200	300
Volleyboll	300	-
Övriga idrotter	200	300
Totalt	300	400

*Kostnaderna kopplade till dessa idrotter bör tolkas med extra försiktighet då relativt få har uppgivit att deras barn har denna idrott som huvudidrott.

Studerar vi resultaten i tabell 7 så ser vi att kostnaderna för barnens medlemsavgifter i föreningar i Västerbotten överlag är förhållandevis låga, oavsett idrott. Detta gäller även för de idrotter som tidigare har visat sig vara mer kostnadskrävande (ishockey och ridsport). Vid en jämförelse med RU är inte heller skillnaderna särskilt stora, vilket tyder på att medlemsavgifterna hålls nere oavsett var i landet idrottsföreningarna finns.

4.5.2. Träningsavgifter

Om medlemsavgifterna generellt sett är låga gäller det motsatta för träningsavgifterna, vilket vi också tidigare har påpekat (Hertting & Wagnsson, 2024). Detta tycks framför allt hänga samman med höga hyror för anläggningar samt kostnader kopplade till arvoderade tränare. De högsta träningsavgifterna återfinns inom ridsport, men även inom ishockey, konståkning och simidrott, där de sannolikt delvis kan relateras till driften av kostsamma anläggningar och ibland även till bristen på sådana. Inom ridsporten kan de höga avgifterna dessutom förklaras av omfattande utgifter för djurfoder, stallplatser, veterinärvård och den dagliga skötseln av hästar.

Tabell 8. *Kostnader för barnens (7–18 år) träningsavgifter fördelade på olika huvudidrotter.*

Idrotter	Träningsavgifter	
	Västerbotten	RU
Alpint*	900	-
Basket*	1 100	600
Fotboll	900	1 400
Friidrott*	1 000	1 200
Gymnastik	1 000	2 300
Handboll	1 000	1 000
Innebandy	1 100	1 200
Ishockey	2 500	4 100
Kampsport*	1 300	1 300
Konståkning*	4 000	-
Längdskidor*	200	-
Ridsport	8 000	10 400
Simidrott*	2 800	3 800
Volleyboll	700	-
Övriga idrotter	1 600	1 900
Totalt	1 900	2 700

*Kostnaderna kopplade till dessa idrotter bör tolkas med extra försiktighet då relativt få har uppgivit att deras barn har denna idrott som huvudidrott.

Något förvånande ser vi däremot relativt låga träningsavgifter inom alpin skidåkning. En möjlig förklaring är att familjerna själva står för en stor del av de totala kostnaderna, exempelvis för liftkort, resor till fjällanläggningar, boende, utrustning och startavgifter, snarare än att föreningen tar ut höga avgifter. På så vis kan träningsavgiften hållas låg, samtidigt som de faktiska utgifterna för familjerna ändå blir betydande. En liknande förklaring kan också gälla för längdskidåkning.

Fortsätter vi och jämför träningsavgifterna i Västerbotten med resultaten från RU, så ser vi att en majoritet av de undersökta idrotterna har liknande träningsavgifter som i RU. Handboll, innebandy och kampsport uppvisar ungefär samma kostnadsnivå i båda undersökningarna, medan kostnaderna för fotboll, gymnastik, ishockey och simidrott generellt sett är något lägre i Västerbotten än på riksnivå. För basket ser vi däremot en motsatt tendens: träningsavgiften i Västerbotten är mer än dubbelt så hög som i RU. Detta kan möjligen hänga samman med att basketlagen ofta behöver resa längre sträckor för att möta jämbördigt motstånd. Sådana faktorer kan indirekt bidra till högre träningsavgifter, eftersom föreningen behöver täcka kostnader för fordonshyra och drivmedel.

4.5.3. Läger/cuper

När det gäller läger- och cupkostnader framstår vinteridrotter i Västerbotten som särskilt kostnadskrävande (se tabell 9). Att kostnaderna i alpint, och längdskidåkning är höga trots de relativt snösäkra förhållanden som brukar råda i Västerbotten, kan ha flera förklaringar. Dels kan behovet av variation och kvalitet i träningen göra att föreningar väljer andra backar och spår än de närmaste, vilket ökar reseutgifter samt kostnader för lift- och spårkort. Dels kan anläggningsrelaterade avgifter, preparering av pist och spår, liksom belysning vid tidiga/sena pass, påverka den totala kostnadsbilden. Ser vi till konståkning, som har de högsta lägerkostnaderna, hänger detta sannolikt ihop med att flera läger ofta hålls på andra orter under sommarperioden.

Utöver detta tillkommer kostnader för ishyra, tränararvoden, logi och mat, vilket gör att avgifterna lätt blir höga.

Värt att notera är att läger- och cupkostnaderna för barn i ishockey i denna undersökning, tycks ligga på omkring hälften av nivån i RU. Detta kan möjligen förklaras av att cuper och tävlingar arrangeras på närmare håll eller att föreningarna i högre grad väljer regionala upplägg, vilket innebär färre övernattningskostnader vilket tydligt begränsar boendekostnaderna.

Anmärkningsvärt är även de låga kostnaderna för simidrott. En möjlig förklaring är att många föreningar i Västerbotten tycks planera träningsläger på hemmaplan eller inom närområdet, vilket minskar utgifter för resor och övernattningskostnader. Samtidigt finns inom simidrotten en etablerad tradition av utlandsläger, särskilt bland äldre tävlingsaktiva. Att denna typ av kostnader inte syns tydligare i våra data kan bero på att urvalet främst speglar breddverksamheten snarare än de mest elitorienterade grupperna. I tabellen framgår också att basket har mycket låga lägerkostnader. Det kan sannolikt förklaras av att många föreningar arrangerar kortare helgläger i den egna hallen, vilket varken kräver långa resor eller övernattningskostnader på hotell. Liknande förhållanden kan säkert förklara de låga lägerkostnaderna inom kampsport. Notera att de höga lägerkostnaderna kopplat till alpint får stor påverkan på totalkostnaderna för läger/cuper i Västerbotten-studien.

Tabell 9. Kostnader för barnens (7–18 år) läger/cuper fördelade på olika huvudidrotter.

Idrotter	Läger/Cuper	
	Västerbotten	RU
Alpint*	15 000	-
Basket*	100	800
Fotboll	700	1 200
Friidrott*	800	1 000
Gymnastik	500	1 000
Handboll	2 000	2 100
Innebandy	1 000	1 000
Ishockey	2 000	3 600
Kampsport*	500	0
Konståkning*	3 800	-
Längdskidor*	3 000	-
Ridsport	2 000	2 100
Simidrott*	500	2 100
Volleyboll	1 000	-
Övriga idrotter	500	1 000
Totalt	2 200	1 400

*Kostnaderna kopplade till dessa idrotter bör tolkas med extra försiktighet då relativt få har uppgivit att deras barn har denna idrott som huvudidrott.

4.5.4. Utrustning

Liksom när det gäller kostnader för läger och cupverksamhet ser vi i tabell 10 att föräldrar till barn som utövar alpina idrotter och längdskidåkning lägger anmärkningsvärt höga summor på utrustning. Att kostnaderna för utrustning är så höga är kanske inte förvånande med tanke på att man inom alpin idrott oftast behöver flera par skidor, pjäxor, hjälm, skydd och tävlingsdräkt. Allt

detta måste i regel bytas ut nästan varje säsong allteftersom barnen växer. I längdskidåkning tillkommer, utöver skidor och pjäxor, även kostnader för valla och vallautrustning, vilket sannolikt bidrar till de höga totalkostnaderna. För de som satsar på tävlingsnivå tillkommer sannolikt också krav på att utrustningen ska hålla hög kvalitet, vilket ofta innebär att billigare alternativ inte duger. Detta gäller säkerligen även för andra utrustningstunga idrotter i undersökningen, såsom ishockey.

Tabell 10. *Kostnader för barnens (7–18 år) utrustning fördelade på olika huvudidrotter.*

Idrotter	Utrustning	
	Västerbotten	RU
Alpint*	10 000	-
Basket*	1 000	1 500
Fotboll	1 000	1 500
Friidrott	1 500	1 000
Gymnastik	500	500
Handboll	1 500	1 000
Innebandy	2 000	1 500
Ishockey	6 000	5 200
Kampsport*	500	500
Konståkning*	3 500	-
Längdskidor*	8 000	-
Ridsport	2 000	2 100
Simidrott*	600	1 500
Volleyboll	1 000	-
Övriga idrotter	1 000	1 000
Totalt	2 700	1 600

*Kostnaderna kopplade till dessa idrotter bör tolkas med extra försiktighet då relativt få har uppgivit att deras barn har denna idrott som huvudidrott.

Vid en jämförelse med RU framstår utrustningskostnaderna för simning som betydligt lägre i Västerbotten. En möjlig förklaring kan vara att simidrotten i regionen generellt sett inte präglas av elitsatsningar, vilket kan innebära lägre krav på dyr, högspecialiserad utrustning (t.ex. tävlingsdräkter/”tech suits”). I föreningar och lag med mindre elitbetoning tenderar sådana inköp att vara mer återhållsamma eller senarelagda. Samtidigt, liksom vi har flaggat för tidigare, bör resultat kopplat till simidrotten tolkas med viss försiktighet, då skillnader i urval, åldersfördelning och hur kostnader redovisas mellan studierna kan påverka jämförelserna.

4.5.5. Kläder

Liksom i RU ser vi i tabell 11 att kostnaderna för kläder utgör en av de minsta utgiftsposterna totalt sett. Detta gäller för båda studierna, där nivåerna dessutom är i stort sett identiska. Vidare framgår att kostnaderna för kläder inom ishockey och längdskidåkning ligger något högre än för övriga idrotter, även om skillnaderna inte är särskilt stora. Noterbart är också de låga mediankostnaderna för basket, ridsport och simidrott. Till viss del kan dessa låga värden sannolikt förklaras av att klädkostnader i vissa fall har räknats in under utrustning, eftersom det ibland kan vara svårt att tydligt skilja mellan dessa poster.

Tabell 11. *Kostnader för barnens (7–18 år) kläder, fördelade på olika huvudidrotter.*

	Kläder	
Idrotter	Västerbotten	RU
Alpint*	500	-
Basket*	0	500
Fotboll	500	1 000
Friidrott*	500	500
Gymnastik	400	500
Handboll	800	800
Innebandy	500	700
Ishockey	1 000	1 000
Kampsport*	400	400
Konståkning*	600	-
Längdskidor*	1 000	-
Ridsport	0	0
Simidrott*	200	500
Volleyboll	500	-
Övriga idrotter	200	500
Totalt	500	600

*Kostnaderna kopplade till dessa idrotter bör tolkas med extra försiktighet då relativt få har uppgivit att deras barn har denna idrott som huvudidrott.

4.5.6. Resor

Även om kostnaderna utgör en central utgiftspost framgår i tabell 12 att resor långt ifrån utgör en lika betydande kostnad för föräldrar till idrottande barn i Västerbotten som för föräldrar på riksnivå. När vi synar kostnaderna för resor i Västerbotten så är det speciellt alpina idrotter som sticker ut. Som vi delvis har pekat på tidigare kan detta hänga samman med att tävlingar och träningsläger inom dessa idrotter ofta genomförs på orter som kräver längre bilresor, vilket bidrar till ökade kostnader. Även i ishockey ser vi höga resekostnader, vilket möjligtvis kan härledas till att barnen behöver ha hjälp med att transportera all utrustning som de inte själva får med sig, men också att lagen ibland behöver resa längre sträckor för att möta motstånd på rätt nivå.

Tabell 12. *Kostnader för barnens (7–18 år) resor, fördelade på olika huvudidrotter.*

	Resor	
Idrotter	Västerbotten	RU
Alpint*	7 400	-
Basket*	300	2 700
Fotboll	1 100	2 400
Friidrott*	300	1 000
Gymnastik	1 100	1 300
Handboll	1 100	3 400
Innebandy	1 100	4 000
Ishockey	3 500	8 100

Kampsport*	1 100	2 700
Konståkning*	1 100	-
Längdskidor*	1 100	-
Ridsport	1 100	2 700
Simidrott*	300	3 000
Volleyboll	300	-
Övriga idrotter	300	2 100
Totalt	1 400	3 000

*Kostnaderna kopplade till dessa idrotter bör tolkas med extra försiktighet då relativt få har uppgivit att deras barn har denna idrott som huvudidrott.

Värt att notera är att föräldrar i Västerbotten lägger betydligt mindre pengar på resor kopplade till de olika lagidrotterna än vad föräldrar i övriga Sverige gör. Skillnaderna är särskilt tydliga inom basket, handboll, innebandy, volleyboll och ishockey, men syns även i viss mån inom fotboll och kampsporter. En förklaring kan vara att dessa kostnader hamnar hos föreningen och istället syns som en avgift dit eller en försäljning där. En annan möjlig förklaring kan, som vi tidigare varit inne på, vara att lagidrotterna och kampsportföreningarna i Västerbotten arbetar mer aktivt med att arrangera läger och tävlingar på hemmaplan. Detsamma tycks gälla för friidrotten, som också uppvisar betydligt lägre resekostnader jämfört med RU.

4.5.7. Köp/försäljning av produkter

Många föräldrar uttrycker en viss frustration över att de behöver sälja, och ibland även köpa, olika produkter, såsom lotter, mat eller underkläder, för att bidra till att hålla nere kostnaderna för barnens idrottande (se Hertting & Wagnsson, 2024; Wagnsson & Augustsson, 2015). I tabell 13 framgår att föräldrar i Västerbotten, särskilt inom idrotter som fotboll, friidrott, handboll, innebandy, ishockey, konståkning och ridsport, lägger en anseilig summa pengar (cirka 1 000 kronor eller mer per år) på att köpa lotter eller andra varor, medan man inom idrotter som simidrott, kampsport, längdskidåkning, gymnastik, basket och alpint har inga eller väldigt låga kostnader förknippade med köp/försäljning.

Tabell 13. Kostnader i samband med köp/försäljning av produkter kopplat till barnens (7–18 år) idrottsförening, fördelade på olika huvudidrotter.

	Köp/försäljning av produkter	
Idrotter	Västerbotten	RU
Alpint*	0	-
Basket*	0	0
Fotboll	1 000	500
Friidrott*	1 000	0
Gymnastik	400	0
Handboll	1 000	1 000
Innebandy	1 000	700
Ishockey	1 200	1 000
Kampsport*	0	0
Konståkning*	1 500	-
Längdskidor*	300	-

Ridsport	1 000	200
Simidrott*	0	0
Volleyboll	400	0
Övriga idrotter	100	0
Totalt	600	300

*Kostnaderna kopplade till dessa idrotter bör tolkas med extra försiktighet då relativt få har uppgivit att deras barn har denna idrott som huvudidrott.

4.5.8. Övriga kostnader

När vi studerar resultaten kopplade till den avslutande kostnadsposten, övriga kostnader (t ex sjukvård, fysioterapeuter, gymkort), ser vi i tabell 14, att det är vanligast att föräldrar i Västerbotten inte har några kostnader alls i kategorin ”Övriga kostnader”, vilket medianvärdena tydligt visar (0 kronor), vilket betyder att mer än hälften av föräldrarna inte har några sådana utgifter. Detta skiljer sig något åt jämfört med resultaten från RU, där mer än hälften av föräldrarna, inom de flesta huvudidrotterna, uppgav att de hade övriga kostnader för sitt barns idrottande. Speciellt tydlig var detta inom ishockey, med ett medianvärde på 1 500 kronor jämfört med 0 i Västerbotten-urvalet.

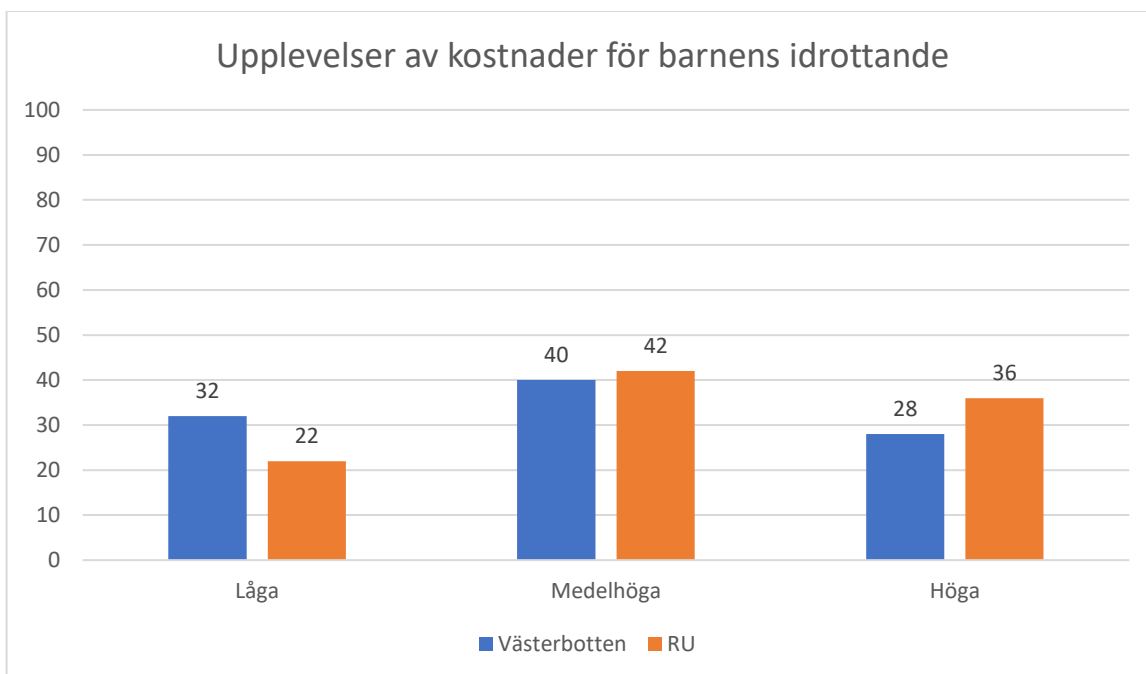
Tabell 14. Kostnader för barnens (7–18 år) ”Övriga kostnader” fördelade på olika huvudidrotter.

	Övriga kostnader	
Idrotter	Västerbotten	RU
Alpint*	0	-
Basket*	0	400
Fotboll	0	500
Friidrott*	0	0
Gymnastik	0	100
Handboll	0	500
Innebandy	0	500
Ishockey	0	1500
Kampsport*	0	0
Konståkning*	0	-
Längdskidor*	0	-
Ridsport	0	500
Simidrott*	0	500
Volleyboll	0	-
Övriga idrotter	0	0
Totalt	0	400

*Kostnaderna kopplade till dessa idrotter bör tolkas med extra försiktighet då relativt få har uppgivit att deras barn har denna idrott som huvudidrott.

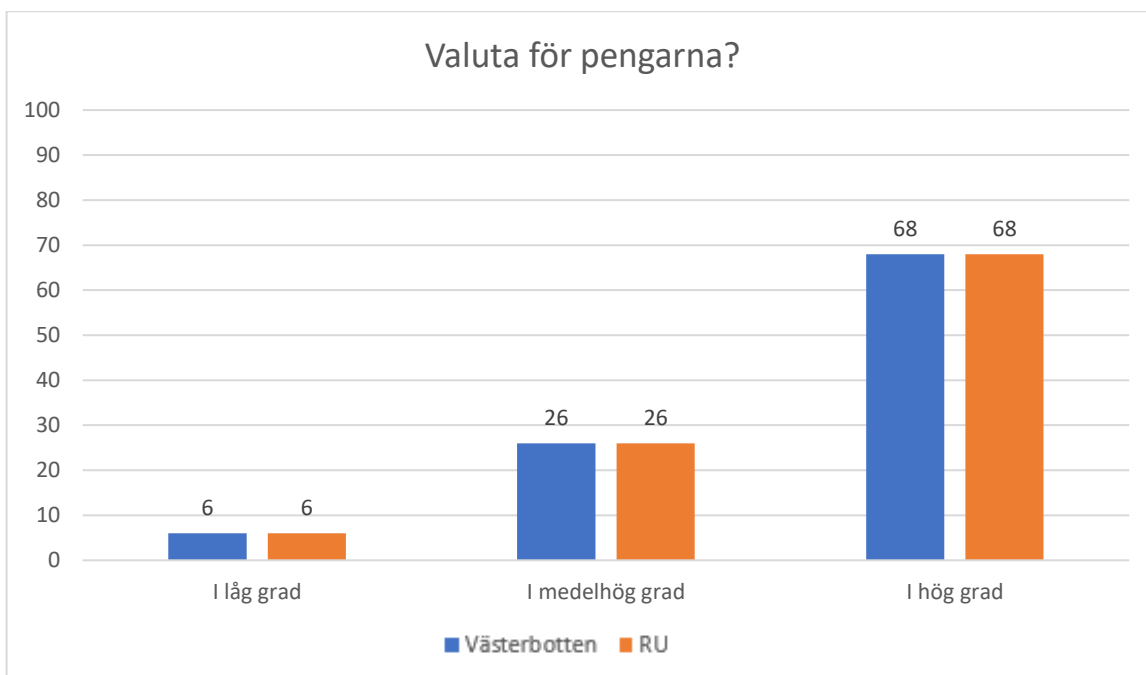
4.6. Föräldrarnas upplevelser av kostnaderna

I enkäten fick föräldrarna ta ställning till hur de på en skala 1–10 (1–3 = Låg kostnad, 4–7 Medelhög kostnad och 8–10 = Hög kostnad) upplever kostnaderna för att deras barn ska kunna hålla på med sin huvudsakliga idrott.

Figur 1. Föräldrarnas upplevelse av kostnader för sina barns idrottande uppdelat på Västerbotten-studien och Riksundersökningen (RU).

Liksom i RU visar figur 1 att den största andelen föräldrar i Västerbotten upplever kostnaderna som medelhöga, men också att fler (10%) föräldrar i Västerbotten tycker att idrottens kostnader är låga. En möjlig förklaring till dessa resultat är att många upplever att de får god valuta för pengarna, trots betydande utgifter, vilket kan mildra upplevelserna av kostnaderna relativt sett.

Figur 2. Föräldrarnas svar på frågan om de upplever att de får valuta för pengarna de spenderar på sina barns idrottande, uppdelat på Västerbotten-studien och Riksundersökningen (RU).

När vi frågade föräldrarna om de upplever att de får valuta för pengarna visade det sig att svaren var i identiska vid en jämförelse mellan Västerbotten-studien och RU. Det visar sig att en klar majoritet upplever att de i hög grad får valuta för pengarna, där endast 6 procent upplever att de i låg grad får valuta för pengarna (se figur 2). Här kan det vara bra att ha med sig att trots att många verkar tycka att idrotten är värd kostnaden betyder det inte per automatik att man är nöjd med verksamhetens innehåll. Föräldrarna kan uppleva att de får en hög valuta för pengarna samtidigt som de efterfrågar bättre ledarskap, kommunikation och en tydlighet vad pengarna används till.

4.6.1. Vad driver på kostnaderna?

För att belysa vad föräldrarna i Västerbotten-studien uppfattar som kostnadsdrivande inom barn- och ungdomsidrotten analyserade vi enkäternas fritextsvar, där föräldrarna fritt kunde beskriva sina erfarenheter. Dessa kategoriserades sedan där följande kategorier framkom:

4.6.2. "Den goda föräldern" och ambitionshetsen

Flera föräldrar beskriver hur en ambitionshets driver upp kostnaderna. Man vill vara den som ger sitt barn de bästa chanserna, samtidigt som andras val sätter press på föräldragruppen. Detta blir särskilt betydelsefullt eftersom föräldraskapet ofta indirekt bedöms utifrån hur väl barnen lyckas inom olika prestationsområden, där speciellt idrotten sticker ut (Coakley, 2011). När ambitionsnivån skruvas upp och normaliseras blir dyra extraträningar och resor snabbt till "måsten": "Det har blivit inflation på läger... extremt dyra klubbkläder" och "Elitsatsandet i våra större klubbar... Tryout för fjortonåringar." Kraven kommer både från barnens egna önskningar och från de gruppnormer som växer fram i föräldragruppen. Föräldrarna verkar samtidigt vara medvetna om sina dubbla roller, dels som medskapare av dessa normer, dels som "offer" för normerna och beskriver spänningen mellan att leva upp till att vara den goda föräldern samtidigt som man vill klara sin ekonomi: "Vill att mitt barn ska utvecklas... men det får å andra sidan inte bli så mycket dyrare."

4.6.3. Cuphelger som äter budgeten

Att åka på cuper och läger skapar oftast goda minnen, både för föräldrar och barnen, men upplevs ofta som den stora kostnadsdrivaren. Många nämner boende och transporter: "Skit på läger eftersom det är där kostnaderna ligger", "Skulle spara mycket pengar och resor att inte åka på cuper". Flera beskriver medvetna val för att dämpa kostnaden: "Vi kör bil till alla matcher och skippar bussresor för att hålla nere kostnader." I bakgrunden finns också outtalade förväntningar: att "alla" ska åka – vilket gör att kostnaderna snabbt stiger, särskilt för hushåll med begränsad ekonomi eller tid. Flera svar antyder också att det i praktiken ofta är de vuxnas beslut och inte barnens önskemål som styr var och hur läger och cuper genomförs.

4.6.4. Geografiska utmaningar och brist på halltider

Föräldrarnas svar tyder också på att boendeort och tillgången till anläggningar påverkar både kostnader och deltagandevillkor påtagligt. I större kommuner som Umeå och Skellefteå tycks utbudet av hallar och istider vara bättre, men konkurrensen om attraktiva tider är samtidigt hård. I mindre orter finns ofta god närhet till enstaka anläggningar, men begränsade öppettider, få istimmar eller avsaknad av specialhallar gör att lag behöver resa för träning och tävling: "*Långa resor vid cuper på grund av bostadsort... kan inte påverkas*". Detta driver inte bara rese- och boendekostnader utan också "tidskostnader" i form av sen hemkomst och svårare logistik, vilket vissa försöker möta med egna strategier: "*Vi kör bil till alla matcher och skippar bussresor för att hålla nere kostnader*." Samtidigt pekar föräldrar även på att när lokaler finns i närområdet kan föreningars val och ambitionsnivåer förstärka avståndsproblematiken: "*Där vi bor finns en bra träningslokal, men på grund av höga ambitioner väljer klubben att förlägga träning i en större sal på annan ort. Ställer till problem både med logistik och extra kostnad*."

4.6.5. Utrustningshets

I flera idrotter dominerar utrustningen kostnadsbilden även när föreningsavgiften är låg. I materialsporter såsom, ishockey, konståkning och alpint sticker kostnaderna snabbt iväg för kläder och utrustning: *"Att vara målvakt inom innebandy är fruktansvärt dyrt", "Konståkning... nya skridskor 8–10 000... tävlingskläder 2–6 000 kronor"*. Flera påpekar också att det inte är föreningens "fel" att kostnaderna skenar utan hänvisar bland annat till den gruppnorm som råder bland föräldrarna och som hetsar till dyra investeringar i utrustning: *"Jag upplever inte att föreningskostnaden är problemet utan kostnad för utrustning och hetsen hos föräldrar att skapa de "bästa" förutsättningar för att barnet ska blir proffs"*. Trycket förstärks när man vill tävla på högre nivå: *"Ishockey är väldigt dyrt, men barn 1 är inne i en elitsatsning som helt enkelt kostar mycket pengar och som inte tillåter lägre ambitionsnivå"*.

4.6.6. Försäljningskrav - de "dolda" avgifterna

Något som frustrerar flera föräldrar är de krav som ställs på föräldrarna att sälja lotter, varor eller lägga många timmar på ideellt arbete och upplevs inte sällan som dolda avgifter. Även om syftet är att hålla ned avgifterna i föreningen eller för laget, förskjuts kostnaderna istället till hushållet i form av tid, energi och sociala resurser: *"För att minska kostnaderna är det vi föräldrar som behöver arbeta med vägstäd, bingo, fikaförsäljning mm."* Flera beskriver även den tidsmässiga och sociala press som försäljningskraven medför: *"Får man inte sålt rätt antal så får man köpa själv."* Andra efterlyser valfrihet att kunna lägga egna resurser eller "köpa sig fria" istället för att sälja produkter själva: *"Jag betalar gärna högre avgift om jag slipper sälja produkter."* Några ger uttryck för ren frustration: *"Det mest betungande är all skit vi måste sälja och ibland tvingats kasta..."* Föräldrar beskriver hur ansvaret gradvis har flyttats från föreningen till familjen, där de som saknar stora nätverk eller har svårt att få livspusslet att gå ihop hamnar i en utsatt position. För vissa blir det ideella arbetet, kopplat till försäljning ett sätt att bidra till gemenskapen, men för många upplevs det som ytterligare en ekonomisk och tidsmässigt tung belastning.

4.6.7. Bekostande av seniorverksamhet

Föräldrar ger uttryck för att de inte tydligt kan se hur avgifter och försäljning omsätts i barnens egen verksamhet. Istället upplever många att det är barn- och ungdomslagen som får finansiera seniorernas verksamhet: Som en förälder formulerar det: *"Problemet är att vi har ett A-lag i föreningen dit de flesta pengarna går."* En annan beskriver samma problematik: *"Ungdomsidrotten kan inte bekosta elitverksamheten på seniornivå."* Vissa menar att detta inte bara handlar om ekonomi utan också om föreningarnas prioriteringar och värderingar: *"Det känns som att ungdomsverksamheten får stå tillbaka när A-lagen behöver resurser."* Föräldrar upplever alltså att de själva indirekt bidrar till att finansiera vuxenidrotten genom de sälj- och arbetsinsatser som deras barns lag förväntas göra.

4.6.8. Barnens glädje och egna ambitioner

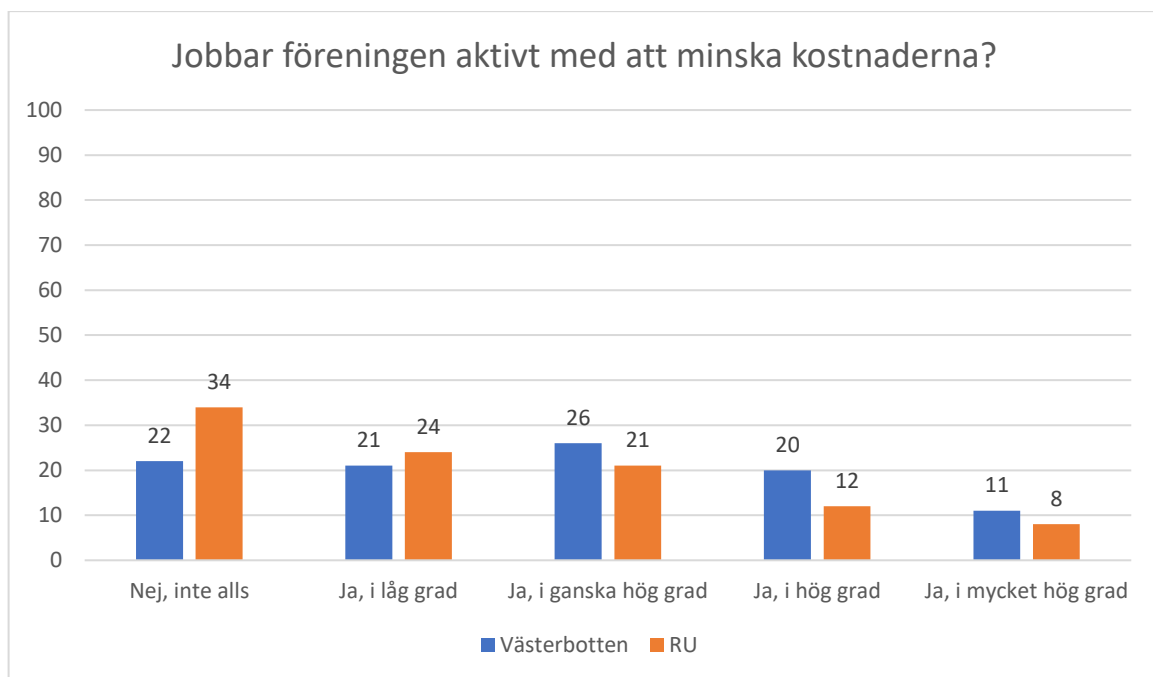
I många svar framstår barnets motivation och trivsel som den främsta drivkraften bakom föräldrars val och betalningsvilja, och kostnaderna upplevs därför som meningsfulla: *"Viktigast är att barnen trivs..."* och: *"Idrott är roligt och bra för ungdomar, ger dem positiva sammanhang. Av den anledningen är vi villiga att betala mycket."* Samtidigt återkommer viljan att låta barn prova flera idrotter och undvika för tidig specialisering: *"Jag tycker att yngre barn ska ha möjlighet att hålla på med flera olika idrotter."*, medan andra betonar att ambitionsnivån ska utgå från barnet: *"Helt beroende på vad mitt barn önskar"*. Flera föräldrar lyfter också vikten av balans mellan hur mycket man är beredd att satsa på barnets utveckling och familjens ekonomi: *"Vill att mitt barn ska utvecklas i sitt idrottande... men det får å andra sidan inte bli så mycket dyrare."*

Som synes pekar föräldrarna på flera olika faktorer som de anser driver kostnadsutvecklingen. Faktorer som de själva, direkt eller indirekt är med och bidrar till eller till och med ansvarar för, men också faktorer som ligger utanför deras kontroll och som kan kopplas till barnens egna ambitioner eller till organisatoriska och strukturella villkor. Vad som blir intressant att fråga om, och som vi tar upp i nästa del av rapporten, är om föräldrarna upplever att kostnaderna faktiskt går att påverka, och i så fall hur?

4.7. Vad kan göras för att minska kostnaderna för barn- och ungdomsidrotten?

4.7.1. Aktivt jobb bland föreningar?

Med utgångspunkt i den tydliga kostnadsökning som har skett på riksnivå (se Hertting & Wagnsson, 2024)¹¹ finns det anledning att se över om, och i så fall hur föreningar försöker minska kostnaderna för idrottande barn- och ungdomar, samt om uppfattningarna skiljer sig mellan föräldrar i Västerbotten och i landet i helhet. Vi frågade därför föräldrarna om deras huvudförening jobbar aktivt för att få ner kostnaderna för barnens idrottande. Svarsalternativen var följande: 0 = Vet ej, 1= Nej, inte alls, 2= Ja, i låg grad, 3 = Ja, i ganska hög grad, 4 = Ja, i hög grad och 5 = Ja, i mycket hög grad.

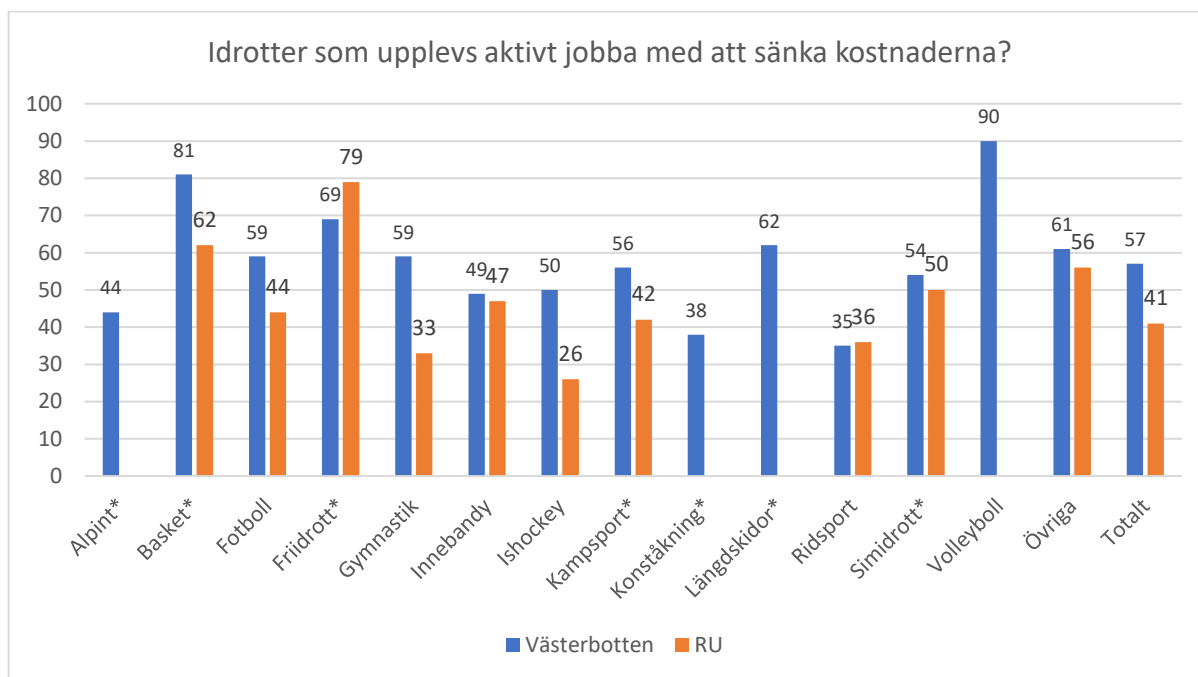

Figur 3. Föräldrarnas upplevelse av i vilken grad föreningarna jobbar aktivt i barnens huvudidrott med att sänka kostnaderna.

Av de föräldrar i Västerbotten-studien som har kännedom om föreningens arbete svarade en majoritet (57 %) att föreningen att i ganska hög grad till mycket hög grad arbetar aktivt för att sänka

¹¹ Eftersom ambitionen i första hand var att jämföra Västerbotten med riksdatal från 2023 redovisar vi inte utvecklingen över tid här. Den genomgången finns utförligt i vår studie från 2024. Därtill är underlagen i vissa huvudidrotter (basket, friidrott, simidrott och tennis) för små för en rättvis jämförelse.

kostnaderna (se figur 3). Jämfört med RU skiljer sig alltså resultaten något, där andelen som anser att föreningarna arbetar för att sänka kostnaderna är 16 procentenheter högre i Västerbotten än i RU. Detta tyder på att föreningarna i Västerbotten generellt har en mer utarbetad strategi för att sänka kostnaderna än i riket som helhet. Det verkar dock finnas en potential att göra mer, då mer än en femtedel (22 %) upplever att föreningen inte alls försöker minska kostnaderna för barnens och ungdomarnas idrottande i föreningen.

Figur 4. Andelen föräldrar som i hög grad upplever att föreningarna arbetar aktivt med att minska kostnaderna, uppdelat på olika huvudidrotter.

*Kostnaderna kopplade till dessa idrotter bör tolkas med väldigt stor försiktighet då de hade ytterst få svarande på denna fråga.

Om vi ser till hur föräldrarna uppfattar att föreningarna arbetar med att sänka kostnaderna inom de olika huvudidrotterna framgår det i figur 4 att basket, friidrott och framförallt volleyboll upplevs ligga i framkant i Västerbotten. Föreningar inom alpint, konstämning och ridsport tycks däremot inte arbeta lika aktivt med denna fråga. Resultaten för vissa enskilda idrotter bör dock tolkas med stor försiktighet eftersom antalet svarande är mycket lågt. Återigen ser vi att föreningarna i Västerbotten generellt upplevs vara bättre på att arbeta mycket aktivt med att sänka kostnaderna än föreningar i riket som helhet.

4.8. Föräldrarnas förslag på åtgärder

På samma sätt som tidigare så analyserades föräldrarnas fritextsvar för att få en bild av vilka åtgärder som de bedömer kan, och själva vill, sänka kostnaderna. Här framkom följande temaområden:

4.8.1. Uppmuntra bredd i yngre åldrar

Föräldrar betonar att låg tröskel och flera idrotter minskar utgifter och press. *"För yngre barn tycker jag att allt ska vara så billigt som möjligt, så att alla får en chans att prova på."* Flera vill också hålla dörren öppen för att man ska kunna hålla på med flera idrotter samtidigt: *"Jag tror nånstans på att låta barnen hålla på med flera idrotter så länge som möjligt, om dom själva vill"* och

"Viktigast för mig är barnen mår bra och har roligt. ... barn ska kunna hålla på flera idrotter om de vill långt upp i ålder." Utifrån detta resonemang prioriteras bredd före elit i yngre år vilket dämpar både utrustnings- och reskostnader.

4.8.2. Senarelägga selektion/toppning och minska tidigt tävlingsfokus

Tidiga tabeller, uttagningar och långa bortamatcher driver kostnader och upplevs ibland orättvisa: *"Uttagning och långväga matcher, alla betalar ... än fast inte alla får åka iväg på resor."* Flera vill senarelägga tävlandet: *"Jag anser att cup/matcher/tävlingar inte behöver komma in så tidigt i barnens idrottande ... Färre matcher/färre möten."* När man väntar med att selektera barnen menar föräldrarna att behovet av extraavgifter och dyra resor minskar.

4.8.3. Prioritera glädje och gemenskap

Ett glädje- och gemenskapsfokus ses som ett direkt sätt att kapa kostnader: *"Överlag är det för seriöst, barn ska ha kul främst"*. För de yngsta formuleras samma logik: ***"Det viktigaste när barnen är små är att de har det roligt i idrotten."*** När normerna är "kul först" minskar trycket på extra cuper, läger och extra träningar som kostar pengar.

4.8.4. Reducera kringkostnader

Onödiga kringkostnader återkommer: *"Tycker inte alla kläder behövs" och "Fotografering, klubbdressar, matchkläder, onödig och dyr kostnad."* Föreningsval påverkar också priset: *"Det är i huvudsak klubbkläder som är orimligt dyra. Föreningen borde välja ett annat märke."* Även idrottsspecifika förslag förekommer: *"Mindre/billigare vallning."* Föräldrarnas förslag är således kopplade till att tillhandahålla baspaket, andrahandslösningar och ha en lånepool där barnen kan låna dyr utrustning samtidigt som man minskar kravet på att man måste köpa profilkläder med föreningens loggor.

4.8.5. Minska antalet resor, cuper och läger

Resor och övernattningsresor pekade ofta ut som kostandskrävande: *"Skulle spara mycket pengar och resor att inte åka på cuper"* och *"Skitta läger eftersom det är där kostnaderna ligger."* Geografin spår på: *"Långa resor vid cuper pga bostadsort vilket inte kan påverkas,"* liksom långväga tävlingar: *"Det dyraste är att åka på tävlingar ... Jag betalar resor och boende själv."* Föräldrarna uppmuntrar till fler lokala matcher och färre långresor vilket de menar skulle trycka ned kostnader i form av både pengar och tid.

4.8.6. Ej bekosta seniorverksamhet

Flera föräldrar efterfrågar tydlighet och transparens vart pengarna faktiskt går till och betonar att barn- och ungdomsverksamheten inte ska bära kostnaderna för lagen: *"Svårt att förstå vad avgifterna går till då typ allt sköts ideellt"* och: *"Mycket av intäkterna går till A-lag, skulle gärna slippa den kostnaden,"* Många är tydliga med att de kan bekosta barn- och ungdomsverksamheten, men vänder sig emot att pengarna går till andra saker: *"Vi betalar ju för de äldre spelarna. A-lag, f-19, p-19 m.m."* Föräldrarna uttrycker ett missnöje och ifrågasätter ofta om de verkligen får valuta för pengarna: *"Vi har betalat in stora summor för avgift utan att få valuta för pengarna."*

4.8.7. Minska försäljning av produkter

Föreningarnas krav på försäljning beskrivs som både tids- och kostnadsdrivande. Som en förälder sammanfattar: *"Det är dels kostnaderna men också den tid som man förväntas lägga på att ex sälja ... Det skulle jag vilja komma bort ifrån"*, medan en annan *"absolut [är] positiv till att minska behov av tid som behövs spenderas på olika evenemang för att dra in korvören."* Samtidigt uppskattas valfrihet i upplägget: *"För fotbollen får vi utföra ideellt arbete istället för avgifter. Här skulle man*

vilja ha ett val att antingen ställa upp ideellt eller betala en avgift” och några vill också kunna ”köpa sig fri” från säljuppdrag.

4.8.8. Minska resor till träningar

När, var och hur träningar förläggs påverkar både plånbok och vardagspussel. Som en förälder beskriver: *”Där vi bor finns en bra träningslokal, men ... klubben [förlägger] träning på annan ort”,* medan en annan påpekar att *”Yngre barn kunde ha träning på samma ställe varje gång.”* Föräldrarna menar att samordnade tider och träningar nära hemmet skulle minska bilresor och sena kvällar, och samtidigt minska kostnader kopplade till extra hallhyror och dubbelbokningar. De önskar även en smartare schemaläggning, där det i möjligaste mån sker samträning med närliggande lag för att dela ytor och hålla utgifterna nere.

4.9. Kostnader för kommersialiserad idrott

Det råder ingen tvekan om att idrotten, och särskilt tävlingsidrotten, har blivit allt mer kommersialiserad. Denna utveckling märks även inom barn- och ungdomsidrotten, där allt fler föräldrar väljer att betala för sina barns deltagande i olika typer av kommersiella idrottsaktiviteter. Det kan handla om företag som erbjuder egna träningsupplägg, men även föreningar som tar betalt för extra tjänster utöver de ordinarie medlems- och träningsavgifterna.¹²

När vi ställde frågan om barnen någon gång under året deltagit i **kommersialiserad idrott** svarade **49%** (558 st) ”Ja” (se tabell 15). I RU var motsvarande andel 58%. Det rör sig således om en märkbart lägre andel i Västerbotten. Samtidigt visar jämförelsen av medianutgifter att de föräldrar som faktiskt lägger pengar på kommersialiserad idrott i Västerbotten gör det i ungefärligen samma utsträckning som i övriga landet (se tabell 15).

Tabell 15. *Kostnader för barnens deltagande i kommersialiserad idrott, uppdelat på Västerbotten-studien och Riksundersökningen (RU).*

	Västerbotten	RU
Medianvärde	2 000	2 100
Medelvärde	3 100	4 500
Maxvärde	35 000	260 000
Minvärde	100	200

4.9.1. Kostnader för kommersialiserad idrott för barn i huvudidrotten

Liksom i Riksundersökningen har vi även valt att redovisa kostnaderna för kommersialiserad idrott för respektive huvudidrott.

¹² Exempel på sådana former är att betala extra för ett ledarlett träningspass som sker inom ramen för föreningens verksamhet, eller att föreningen anlitar andra större klubbar (t.ex. Liverpool FC) för att hålla i fotbollsskolor i samarbete med lokala idrottsföreningar.

Tabell 16. *Kostnader för barnens idrottande i kommersialiserad idrott, uppdelat på olika huvudidrotter och undersökningar.*

Huvudidrotter	Västerbotten	RU
Alpint ^a	-	-
Basket ^a	-	2 900
Fotboll	2 000	2 100
Friidrott ^a	-	2 100
Gymnastik	1 200	1 700
Innebandy	2 500	2 600
Ishockey	4 000	5 200
Kampsport ^a	-	800
Konståkning ^a	-	-
Längdskidor ^a	-	-
Ridsport	2 000	2 100
Simidrott ^a	-	2 300
Volleyboll ^a	-	5 200
Övriga idrotter	1 000	2 100
Totalt	2 100	2 100

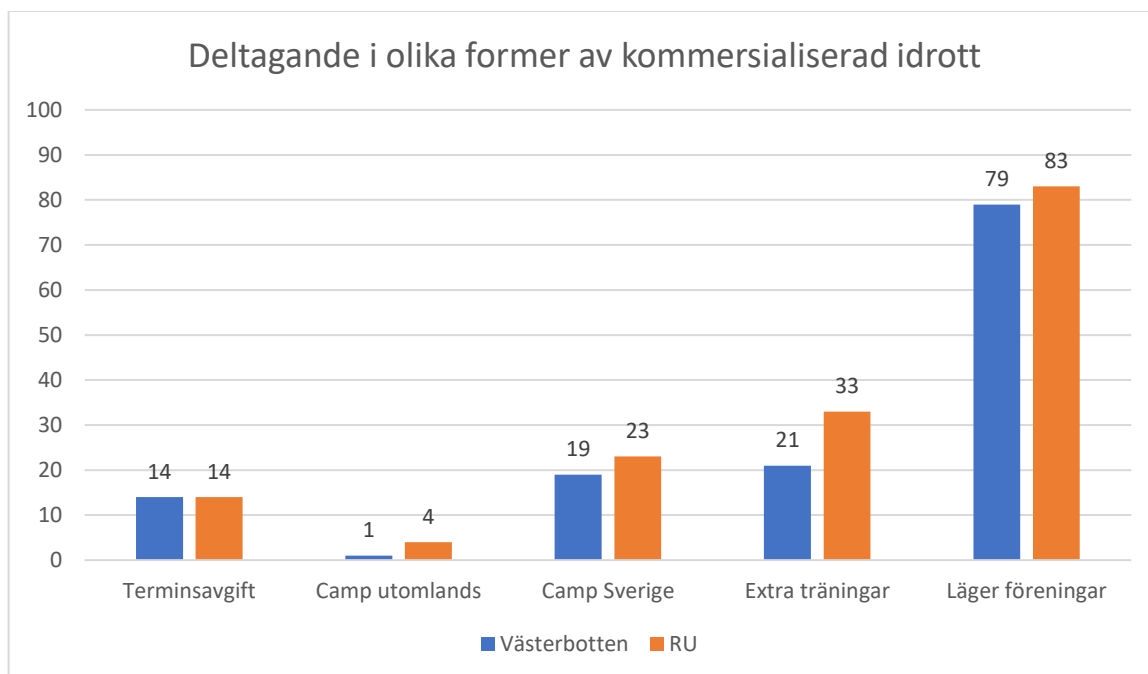
^aIdrotterna representerades av för få svarande (< 15 st) för att kunna göra en någorlunda meningsfull analys.

Av de huvudidrotter som hade tillräckligt många svarande framgår i tabell 16 att föräldrar i Västerbotten lägger mest på kommersialiserad idrott inom ishockey, medan gymnastik och övriga idrotter ligger lägst. Jämfört med RU tycks utgifterna vara ungefär i nivå för de idrotter som gick att analysera, med undantag för ishockey, där kostnaderna för kommersialiserade alternativ är lägre i Västerbotten.

4.9.2. Kostnader för olika former av kommersialiserade aktiviteter

För att få en bild av vilka kommersialiserade idrottsaktiviteter föräldrar betalar för, bad vi dem kryssa i alla alternativ som varit aktuella det senaste året: 1) Idrott där man betalar separat terminsavgift (t ex Knatteskutt, dansstudio; Leos Sports Kidz) 2) Campverksamhet i Sverige (t ex Stadium Sports Camp, Sweden Sport Academy) 3) Campverksamhet utomlands, 4) Extra träningar mot betalning (t ex extra teknikträning) och, 5) Idrottsläger under lov, anordnade av föreningar i samverkan med andra aktörer (t.ex. internationella klubbar).

I figur 7 ser vi att andelen barn som deltar i de olika formerna av kommersialiserad verksamhet i stort liknar varandra vid en jämförelse mellan denna Västerbotten-studien och Riksundersökningen. Studerar vi de enskilda formerna av aktiviteter visar det sig att majoriteten av föräldrarna (79 %) betalar för idrottsläger under lov som arrangeras av föreningar i samverkan med externa aktörer (t ex internationella klubbar såsom AC Milan och Liverpool FC). Denna gråzon av kommersialisering kan vara positiv om delar av överskottet (om något) stannar i föreningen. Samtidigt utmanas de ideella krafterna, då uppdraget blir otydligt för ideellt arbetande föräldrar. Arbetar man i för föreningen eller för en kommersiell partner?

Figur 7. Andel deltagande barn i olika former av kommersialiserad idrott, uppdelat på Västerbotten-studien och Riksuundersökningen (RU).

Ser vi till de andra formerna framgår det att drygt en femtedel (21 %) har betalat extra för att få hjälp och stöttning i sin träning. Den här utgiftsposten är dock problematisk. I RU framkom att vissa föräldrar upplever en press att betala för den här typen av aktiviteter för att barnet ska ha större chans att bli uttagen till vissa lag eller speciella satsningar, vilket innebär en risk att kostnaderna för barnets idrottande drivs upp i onödan och till och med kan äventyra hushållets ekonomi. Värt att notera är att en betydligt lägre andel föräldrar i Västerbotten (21 %) jämfört med i riket som helhet (33 %) bekostar denna typ av verksamhet.

När vi fortsätter och studerar resultaten gällande uttalat kommersiella former av idrottsverksamhet framgår det att relativt få barn (1 %) deltar i läger utomlands. Det är kanske inte särskilt överraskande, då dessa läger ofta innebär betydande kostnader för familjerna. Däremot ser vi ett större deltagande på läger som arrangeras i Sverige, där drygt en femtedel (19 %) av de västerbottniska föräldrarna uppger att deras barn har deltagit på under året.

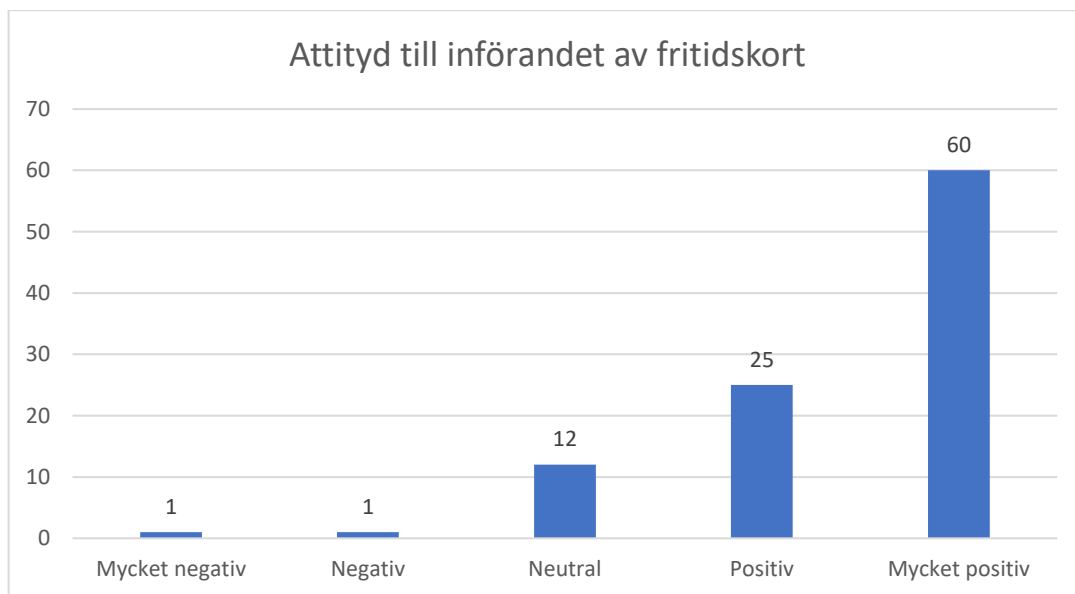
Verksamheter som mer direkt konkurrerar med, eller vill fungera som alternativ till idrottsföreningarnas egna aktiviteter där terminsavgifter tas ut tycks inte locka en speciellt stor andel av barnen (14%). Det verkar därför som att dessa aktörer i nuläget inte utgör något större hot mot föreningsidrotten. Verksamheterna riktar sig dessutom främst till yngre barn, oftast upp till omkring sju års ålder.

Sammantaget visar resultaten att den kommersialiserade idrotten i Västerbotten, liksom i övriga Sverige i stor utsträckning sker i eller nära samarbete med föreningsidrotten, snarare än utanför den. Detta tyder på att föreningarna fortfarande utgör den centrala arenan för barns idrottande, men också att ekonomiska trösklar riskerar att växa, särskilt för familjer med begränsade resurser.

4.10. Införandet av Fritidskort

Några veckor före färdigställandet av denna rapport infördes det så kallade Fritidskortet för barn i åldrarna 8–16 år. Syftet med kortet är att ge möjlighet till en aktiv och meningsfull fritid, oavsett familjens ekonomiska situation och kan användas för att betala avgifter hos de föreningar och kulturskolor (t ex idrottsföreningar, dans- eller musikskolor) som är anslutna till Fritidskortet. Vårdnadshavare använder kortet genom att logga in på fritidskortet.se, välja barn och mottagare/förening/skola och sedan betala avgiften. Pengarna betalas därefter ut inom några dagar, och om avgiften är högre än 500 kronor betalar man mellanskillnaden själv. Har hushållet erhållit barnbidrag förra året är man berättigad till 2000 kronor.¹³

Debatten om införandet av Fritidskortet har stundtals varit intensiv där både för- och nackdelar med dess införande har förts fram. För att få en bild av hur föräldrar, de som berörs mest ekonomiskt, ser på reformen ställde vi två frågor: hur de ställer sig till införandet av kortet och om de kan tänka sig att ansöka om ett sådant kort, samt en öppen uppföljande fråga.¹⁴

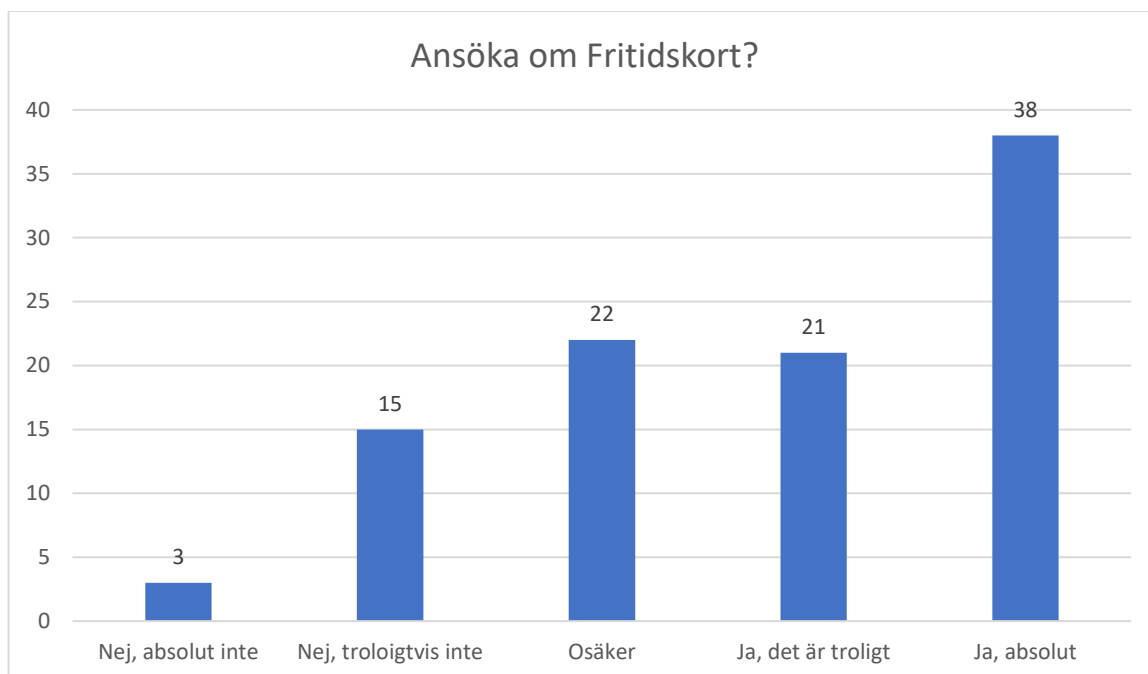
Figur 5. Föräldrarnas attityd till införandet av Fritidskortet.

I figur 5 kan vi utläsa att en övervägande majoritet (85 %) är positiva eller mycket positiva till införandet av Fritidskortet, och följaktligen är endast en liten andel (2 %) negativa till det.

På uppföljningsfrågan som ämnar att fånga in om de kan tänka sig att ansöka om Fritidskortet, så svarar närmare två tredjedelar (59%) att de kan tänka sig detta (se figur 6). Vi ser alltså en i allmänhet väldigt positiv inställning till Fritidskortet och där flera tänker sig nyttja det.

¹³ <https://fritidskortet.se/>

¹⁴ Frågorna ställdes innan Fritidskortet började erbjudas (september 2025).

Figur 6. Svaret på frågan om föräldrarna skulle kunna tänka sig ansöka om Fritidskortet.

I den öppna frågan där vi frågade om föräldrarnas synpunkter om Fritidskortet mer generellt, så får vi ta del av varför de ställer sig positiva till kortet men också vad de ser för farhågor med det. När det gäller de **positiva aspekterna** kan dessa delas in i följande temaområden:

4.10.1. Ökad jämlikhet och inkludering

Flera föräldrar menar att Fritidskortet kan sänka trösklar och därmed öka deltagandet, särskilt för hushåll med ansträngd ekonomi. Kortet uppfattas som ett konkret stöd för att öppna dörrarna in till idrotten. Som en förälder skriver: *"På det sättet kan fler ungdomar testa på olika fritidsaktiviteter. Och även barnfamiljer som har det tufft kan delta."*

4.10.2. Folkhälsa och sociala vinster

Det finns en föreställning om Fritidskortet som en samhällsinvestering som kan kopplas till både fysisk och psykisk hälsa, gemenskap och förebyggande arbete. Här är flera av uppfattningen att tidiga positiva erfarenheter av idrott betalar sig tillbaka i form av bättre folkhälsa. En av föräldrarna skriver: *"Det borde finnas redan. Den förbättrade folkhälsan som idrottande ger..."*

4.10.3. Möjlighet att prova fler idrotter och hålla ihop lag

Kortet ses ofta som en möjlighet för barn att prova olika aktiviteter innan de låser sig vid en idrott eller nivå. Det kan sänka tröskeln till att testa nytt. Exempelvis säger en förälder: *"Jag tror det kan vara positivt för att öka idrottande hos barn... att prova olika idrotter."* En annan praktisk effekt som nämns är att kortet kan hjälpa lag och grupper att hålla ihop när ekonomin skiljer sig åt mellan familjer. Intentionen är att färre ska behöva avstå. Som en förälder sammanfattar det: *"Mycket bra om det gör det möjligt för fler unga att vara aktiva i föreningsaktiviteter."*

4.10.4. Behovsprövning

En återkommande kommentar är att kortet gärna får riktas till de hushåll som har störst behov, snarare än att fördelas lika till alla. I grunden vill man vara solidarisk med andra föräldrar och samtidigt se till att resurserna används så effektivt som möjligt: *"Vi har en ekonomisk situation att vi inte behöver ansöka ... bättre att andra med sämre ekonomi får ta 'vårt' kort."* Ensamstående föräldrar och hushåll med svag ekonomi lyfter fram att även mindre belopp kan göra en tydlig skillnad i vardagen. I materialet finns flera exempel på att ett stöd kan vara det som avgör om barnen kan idrotta eller ej: *"För mig som är ensamstående med två barn skulle fritidskortet underlätta..."*.

När det gäller de mer **kritiska eller ifrågasättande kommentarerna** är det framförallt dessa temaområden som lyfts fram:

4.10.5. Administration och risk för krångel

Många föräldrar uttrycker en oro för ansökningskrångel och en ökad belastning på föreningarnas ideella krafter, som kan bli svåra att hantera. Föräldrarna är positiva till idén men skeptiska till ett tungrott system: *"Blir förmodligen krångligt att ansöka", "Risk för mer administration för ideella föreningar, så måste finnas smidiga system för föreningens kassör."*

4.10.6. Systemlösningar framför småbidrag

Några uttrycker bidragströtthet och vill i stället se generella strukturåtgärder (t.ex. höjt LOK-stöd) eller skattesänkningar: *"Ännu ett bidrag... Sänk skatten eller ge bidraget till de som verkligen behöver."* och: *"...hellre sett att LOK-stöd och liknande höjts."* I samma anda menar föräldrar att Fritidskortet är "laddat" med en för liten summa för att kunna göra en riktig skillnad, och föreslår i stället höjda generella bidrag till dessa familjer: *"500kr är en piss i Mississippi, det kan omöjligen vara det mest effektiva sättet att använda skattemedel. Höj socialbidraget eller bostadsbidraget istället, så kommer pengarna till de som behöver dem. Inte till en hetsande, livspusslande gnällig medelklass (som jag själv alltså)."*

4.10.7. Risk för avgiftshöjningar

Det finns även en uttrycklig oro för att stödet i praktiken kommer att "ätas upp" av höjda avgifter: *"Det kommer leda till att grisiga föreningar höjer sina avgifter, då det inte längre är föräldrarna som betalar."*

4.10.8. Missar stora kostnadsposter

I glesbygd med tunt utbud eller långa avstånd upplevs nyttan som begränsad – resekostnader och logistik kvarstår: *"Vi bor på en ort där det troligtvis inte skulle vara användbart med 6 mil pendling till varje träning..."* Många pekar även på att det sällan är medlems-/träningsavgiften som dominerar, utan utrustning, cuper och resor: *"Det är generellt inte medlemsavgift/deltagaravgiften som är kostsam utan ex utrustning, resor osv."*

4.10.9. Åldersgräns & räckvidd

Att kortet inte omfattar gymnasieåldrar uppfattas som en tydlig begränsning, särskilt i idrotter där kostnaderna ökar med åldern. Flera föräldrar efterlyser därför en höjd gräns: *"Tycker det kan höjas till 18 år, då man faktiskt är barn till dess."* Vissa påpekar även att nuvarande åldersspann riskerar att missa familjer just när utgifterna blir som störst. För andra blir inskränkningen konkret redan i år: *"Sonen fyller 16 nu så detta fritidskort gäller inte oss."*

Som synes finns det flera både positiva och mer kritiska tankar som föräldrarna framför om Fritidskortet. Gemensamt är att de tar upp flera intressanta och relevanta delar som blir viktiga att följa upp av oberoende utvärderare för att se om Fritidskortet får avsedd effekt och huruvida de farhågor som föräldrarna för fram får bäring eller ej. Uppföljningen bör särskilt belysa träffsäkerheten (vilka barn nås faktiskt, utifrån ålder, område och ekonomi), användningen (vad medlen i praktiken går till), möjliga tröskeleffekter (om föreningar höjer avgifter i takt med stödet), samt administrationen (den faktiska tids- och kostnadsbördan för föreningar och föräldrar).

5. Sammanfattning av resultat

Följande sammanställning ger en översikt över deltagarnas svarsmönster och belyser de mest framträdande tendenserna.

5.1. Totala kostnader för samtliga barn i alla idrotter

Medianen i Västerbotten ligger på 15 000 kronor per år (riksnivå 18 600 kronor). Skillnaden mot riket är alltså betydande, och kan för enskilda hushåll motsvara flera medlemskap, uppsättning kläder eller nya pjäxor. Andelen familjer som lägger mer än 100 000 kronor per år är nästan densamma i båda studierna (3 % respektive 5 %).

5.2. Kostnader uppdelat på bakgrundsvariabler

Pojkarnas idrottande kostar något mer än flickornas (15 000 vs 20 000 kronor). Kostnaderna ökar med åldern, särskilt efter 15 år. Högre hushållsinkomst innebär högre kostnader och föräldrar med svensk bakgrund i Västerbotten verkar spendera betydligt mer på sina barns idrottande än föräldrar med utländsk bakgrund.

5.3. Kostnader för olika huvudidrotter

Alpina idrotter (t ex slalom, freestyle, skicross) är dyrast. Även ishockey, konståkning, längdskidor och ridsport tillhör de dyrare idrotterna, medan basket, gymnastik, kampsport och volleyboll sorteras in under de mer kostnadsmässigt billigare idrotterna. Fotboll är markant billigare i Västerbotten än i riket, och även handboll och innebandy kostar mindre än riksnivån. Det är anmärkningsvärt att idrotter som basket, handboll och volleyboll lyckas hålla ner kostnaderna med tanke på att vi vet att de – som relativt små idrotter i länet – snabbt får stora resekostnader.

5.4. Kostnadsfördelning inom respektive kostnadspost

- Medlemsavgifterna är i allmänhet låga, utan större skillnader gentemot riket. När det gäller träningsavgifter är ridsport dyrast i Västerbotten, men jämfört med riksnivån så är den märkbart billigare och tennis betydligt lägre kostnadsmässigt jämfört med riksnivån.
- De idrotter som har lägst kostnader för träningsavgifter i Västerbotten är alpint, längdskidor och volleyboll, medan vi ser motsvarande höga kostnader för basket.
- Kostnader för läger/cuper är högst inom vinteridrotterna alpint, konståkning och längdskidor, och lägst bland basket, gymnastik, kampsport och simidrott.
- Kostnaderna för utrustning är klart högst inom alpint och längdskidåkning, men även höga för ishockey.
- Kostnader för köp/försäljningen är förhållandevis låga (lägst inom alpint, basket, kampsport och simidrott).
- Resor är särskilt kostsamma inom alpint och ishockey, medan man inom de flesta idrotter svarar att de har relativt låga kostnader för kläder och mycket låga eller inga alls för övriga kostnader (fysioterapi, gymkort etc.).

5.5. Vad driver kostnaderna?

Fritextsvaren pekar på flera samverkande drivkrafter:

- **”Den goda föräldern” och ambitionshetsen** – viljan att ge barnet de ”bästa förutsättningar” normaliserar extraträningar, camper och långa resor.
- **Cuphelger som äter budgeten** – läger och cuper blir stora kostnadsposter (boende/transporter) och uppfattas ibland som förväntade ”måsten”.
- **Geografiska utmaningar och brist på halltider** – avstånd, få istider och trånga scheman skapar rese- och tidskostnader.
- **Utrustningshets** – i utrustningstunga idrotter (t.ex. ishockey, alpint, konståkning) dominerar utrustnings- och klädkostnader. Gruppnormer och prestationsmål skruvar upp inköpsnivån.
- **Försäljningskrav – de ”dolda” avgifterna** – lotter/varuförsäljning och ideellt arbete upplevs som betungade kostnader i form av tid, nätverk och energi. Vissa vill hellre betala högre avgift än att sälja produkter.
- **Bekostande av seniorverksamhet** – föräldrar upplever att ungdomslag indirekt finansierar A-lag/elit, vilket skapar tveksamhet kring prioriteringar och vad avgifter/försäljning faktiskt går till.
- **Barnens glädje och egna ambitioner** – barnets trivsel och motivation motiverar kostnader, samtidigt betonas en balans mellan att prova flera idrotter, barnens ambitionsnivå och utgifter som måste hållas inom hushållets ramar.

5.6. Hur minska kostnaderna?

Föräldrarna föreslår flera konkreta vägar:

- **Uppmuntra bredd i yngre åldrar** – låga trösklar och möjlighet att prova flera idrotter prioriteras i de yngre åren. Bredd före elit dämpar både utrustnings- och resekostnader.
- **Senarelägga selektion/toppning och minska tidigt tävlingsfokus** – färre tidiga uttagningar och matcher minskar kostnader och upplevd orättvisa: Vänta med toppning för att undvika extraavgifter och långresor.
- **Prioritera glädje och gemenskap** – Glädje som norm sänker trycket att delta på dyra cuper, läger och extraträningar. Fokus på trivsel, speciellt i de yngre åldrarna.
- **Reducera kringkostnader** – skala bort onödiga profilkädrar. Välj billigare leverantörer, andrahandslösningar och lånepooler för dyr utrustning.
- **Minska antalet resor, cuper och läger** – fler lokala matcher och färre övernattningspressar ner både pengar och tid.
- **Ej bekosta seniorverksamhet** – efterfrågan på transparens: barn- och ungdomslag ska inte finansiera A-lag/elit. Föräldrar vill se att avgifter återförs till barnens verksamhet.
- **Minska försäljning av produkter** – försäljningskrav upplevs som dolda kostnader i tid och pengar. Önskan om valfrihet eller möjlighet att ”köpa sig fri”.
- **Minska resor till träningar** – träningar nära hemmet och smartare schemaläggning (samträning, samordnade tider) minskar bilresor, sena kvällar och extra hallhyror.

5.7. Kommersialiserad idrott

- 49 % av föräldrarna i Västerbotten har betalat för någon form av kommersiell idrott, vilket skiljer sig märkbart från RU (58 %). Medianutgiften är 2 000 kr per barn.
- De dyraste aktiviteterna återfinns inom alpint, ishockey, konståkning och ridsport; de billigaste inom gymnastik, friidrott, kampsport och orientering.

- Vanligast är läger under lov i samverkan mellan förening och externa aktörer, en ”gråzon” mellan ideellt och kommersiellt. Detta kan ge föreningen intäkter, men riskerar samtidigt att öka avgifterna och exkludera barn vars familjer inte har råd.
- Mer renodlade kommersiella verksamheter (t.ex. Knatteskutt, Leos Sports Kidz) är fortfarande marginella och främst inriktade mot yngre barn.

5.8. Tankar om Fritidskortet

85 % av föräldrarna är positiva till Fritidskortet och 59 % kan tänka sig att ansöka.

Positiva teman:

- **Ökad jämlikhet och inkludering** – kortet ses som en tröskelsänkare som kan öka deltagandet, särskilt för familjer med ansträngd ekonomi.
- **Folkhälsa och sociala vinster** – uppfattas som en samhällsinvestering. Tidiga positiva idrottserfarenheter kopplas till bättre hälsa, gemenskap och förebyggande effekter.
- **Möjlighet att prova fler idrotter och hålla ihop lag** – sänker tröskeln för att testa nya idrotter och kan bidra till att grupper/lag hålls samman när ekonomin skiljer sig mellan familjer.
- **Behovsprövning** – många vill rikta stödet till dem med störst behov. Små summor kan göra stor skillnad för ensamstående och ekonomiskt utsatta hushåll.

Kritiska teman:

- **Administration och risk för krångel** – oro för ansökningsbörda och mer administration i ideella föreningar. Behov av enkla, smidiga system betonas.
- **Systemlösningar framför småbidrag** – höjt LOK-stöd, generella stöd eller skattevägar framför ett lågt laddat kort eftersöks av vissa.
- **Risk för avgiftshöjningar** – farhåga att stödet äts upp av höjda avgifter när föreningar anpassar prissättningen.
- **Missar stora kostnadsposter** – nyttan begränsas när utrustning, cuper och resor dominerar kostnaderna och geografin kräver långa resor.
- **Åldersgräns och räckvidd** – 16-gränsen upplevs som snäv. Många vill att stödet ska följa ungdomarna upp till 18 år, eftersom kostnaderna ofta ökar med åldern.

6. Diskussion

Det övergripande syftet med denna rapport har varit att kartlägga föräldrars kostnader för barns idrottande i Västerbotten (7–18 år) samt att jämföra dem med kostnaderna i vår tidigare rikstäckande undersökning (Hertting & Wagnsson, 2024).

Huvudresultaten visar att den totala kostnaden för samtliga barn i alla idrotter är något lägre i Västerbotten (jämfört med riksnivån (3 600 kronor). Även om skillnaderna kan tyckas vara relativt små, kan de ändå få stor betydelse för hushåll med ansträngd ekonomi. För dessa kan några tusenlappar avgöra om barnet/barnen får följa med på ett läger som lagkamraterna eller träningskompisarna har möjlighet att delta i eller ej. När sådana tillfällen uteblir riskerar barnet inte bara att gå miste om idrottsliga minnen och erfarenheter, utan också att barnet hamnar utanför den gemenskap som ofta förstärks vid dessa former av aktiviteter. Som vi har sett i tidigare undersökningar (se Hertting & Wagnsson, 2024), kan detta i förlängningen även få konsekvenser för ett fortsatt deltagande. Det finns därför skäl för RF-SISU Västerbotten att fortsatt värna låga kostnader och följa utvecklingen noggrant. Även mindre skillnader jämfört med riksnivån kan vara betydelsefulla, inte minst för att skapa mer jämlika villkor för barn och ungdomar oaktat familjens ekonomiska situation.

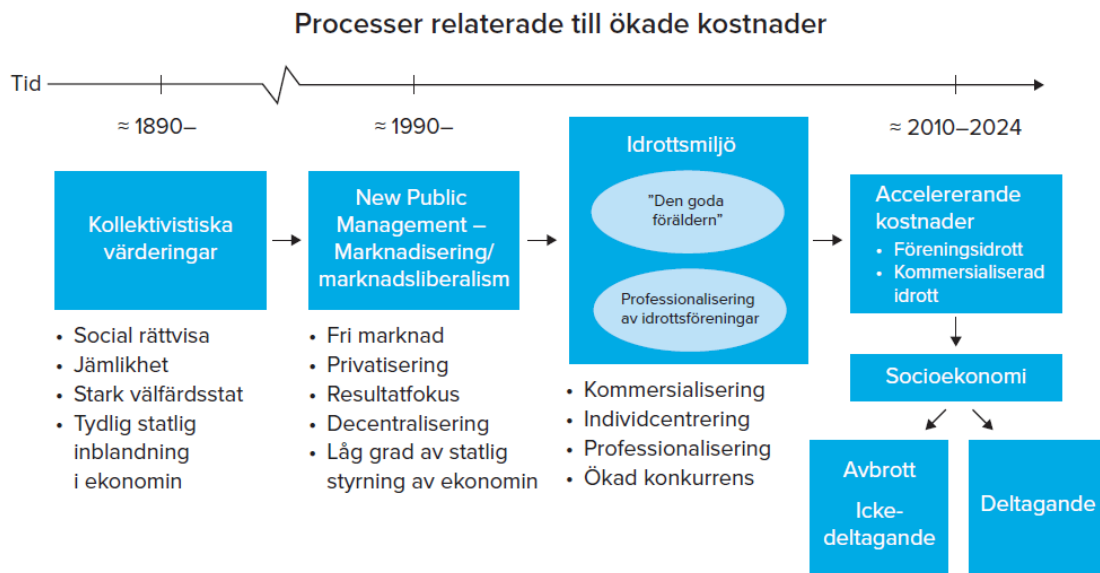
De dyraste idrotterna i Västerbotten visade sig vara alpina idrotter, ishockey, konståkning och ridsport och på den billigare skalan hittar vi idrotter som basket, gymnastik, kampsport och volleyboll. Fotboll är betydligt billigare att utöva i Västerbotten jämfört med på riksnivå. Detsamma gäller för lagidrotterna handboll och innebandy, som också är mindre kostsamma än i RU. När vi ser till kostnaderna inom de olika idrotterna är det viktigt att komma ihåg de olika idrotternas förutsättningar. Vissa idrotter, kräver exempelvis dyr utrustning, och/eller specialanpassade anläggningar medan andra idrotter kräver mer resor för att hitta tävlingsmotståndare. Vid en jämförelse med riksnivån så är det också viktigt att beakta regionala förutsättningar som påverkar vilka idrotter som utövas i större utsträckning och vilka idrotter som har högst status i regionen/länet. I de olika regionerna, i det här fallet Västerbotten, påverkas idrotten av flera olika lokala faktorer. Traditioner, förebilder och tidigare framgångar blir till viss del avgörande för vilka idrotter som blir populära. Tillgången till hallar, isar och planer och hur långt det är till tävlingsarenor spelar också in. Landskap och klimat, såsom tillgång till snö och hur lång vintern är, kan gynna vintersporter men påverkar samtidigt hur mycket man behöver resa, hur ofta man kan träna och vilken utrustning som krävs. Dessutom får bostadsortens storlek betydelse för exempelvis hur stora lagen blir och hur serierna organiseras, vilket i förlängningen kan märkas på kostnaderna. Vi vill återigen påpeka att jämförelserna mellan de båda studierna bör tolkas med stor försiktighet, då underlag och urval skiljer sig åt, liksom åldersfördelning och antal svar per idrott, vilket kan påverka jämförbarheten.

Utöver de pengar som föräldrar lägger på sin idrott i förening vill vi även peka på att många föräldrar i Västerbotten, liksom i riket i stort, lägger pengar på kommersiell idrott, ibland höga summor. Förhållningssättet till den kommersiella idrotten behöver därför uppmärksammas, både vad gäller kostnader och sociala aspekter. Detta har tidigare lyfts fram i en rapport om kostnader för ishockey inom förenings- och kommersiell idrott (Hertting, 2022), men diskuteras också i vår rapport ”Smakar det så kostar det” (Hertting & Wagnsson, 2024). Trots olika förutsättningar menar vi att alla idrotter kan göra något för att se över just sina kostnader, utifrån den verksamhet som bedrivs. I resultaten framkommer också att många föräldrar anser att just deras förening jobbar aktivt med att sänka kostnader.

6.1. Förklarande faktorer

I vår tidigare framtagna modell (se figur 8) har vi förutom att peka på samhällsmässiga trender lyft fram ”den goda föräldern” som en drivande faktor bakom de höga kostnaderna i barn- och ungdomsidrotten. Det kan ta sig uttryck på flera sätt. En del föräldrar sporrar varandra i sin strävan att uppfattas som en bra, ibland till och med en perfekt förälder. Det handlar inte sällan om att ge barnet bästa möjliga förutsättningar för att lyckas i sin idrott, att erbjuda en meningsfull fritid i en trygg och utvecklande miljö, och att visa att man gör ”allt” för att barnet ska få positiva upplevelser. Idrotten har alltså en hög status i samhället, eller med andra ord, ett eftersträvarsvärt socialt kapital (Brown, 2018). Sett ur detta perspektiv blir de pengar som föräldrar lägger på sina barns idrott en möjliggörare för ett viktigt socialt sammanhang, där barnen ges möjligheter att utveckla idrottsliga förmågor och sociala resurser som anses värdefulla och föräldrar samtidigt får möjligheten att visa upp ett gott föräldraskap (Coakley, 2011). Enligt Coakley (2011) är detta en viktig anledning till att föräldrar är beredda att spendera så mycket pengar på sina barns idrott.

Föräldrarna i denna undersökning har många goda förslag på hur kostnadsutvecklingen kan dämpas, där exempelvis senarelägga selektion/toppning, ej bekosta seniorverksamhet, samt ett mer begränsat och lokalt förlagt cupdeltagande nämns. Samtidigt finns balansgången med att kunna bibehålla barnens status och sociala kapital, genom att exempelvis tillhandahålla den rätta utrustningen, de bästa kläderna och deltagande i de rätta camperna och tävlingarna/cuperna. Vi ser här en spänning mellan pengar som ekonomiskt värde och pengarna som möjliggörare för socialt kapital, en balansgång som föräldrar med resurser upplever sig behöver göra. Samtidigt innebär kostnadsökningar att alla föräldrar inte har ekonomiska möjligheter att låta barnen hålla på med idrott. Redan idag syns tydliga socioekonomiska skillnader i idrottsdeltagande beroende på bostadsort och område (Arnoldsson, 2023) och det är en utveckling som behöver bromsas. Resonemanget sammanfattas i modellen (se figur 8).

Figur 8. En schematisk bild över processer som är relaterade till ökade kostnader inom barn och ungdomsidrotten över tid.

I praktiken kan olika motiv gå hand i hand, till exempel när det gäller att åka på cuper eller läger. Då ges föräldrar en chans att visa sitt engagemang, genom att driva på för att laget eller träningsgruppen ska delta i turneringar som lockar de bästa spelarna, helst på attraktiva platser som

uppskattas både av barn och vuxna. För barnen innebär det möjlighet att mäta sig med andra, visa sin skicklighet eller bara ha roligt. Föräldrarna får i sin tur social bekräftelse, en känsla av tillhörighet i föräldragruppen och en bekräftelse på att de är ansvarstagande och ”goda” föräldrar. Det här är i sig är inga problem så länge man som förälder har råd att betala det som krävs för att ens barn och föräldrarna själva ska kunna delta på dessa läger eller cuper, men inte sällan, och i all välmening, innebär detta att det olika försäljningsaktiviteter initieras för att samla in medel och därigenom försöka mildra den hushållets ekonomiska börda.

Samtidigt kan samma engagemang skapa en press. I denna iver att framstå som goda föräldrar och som möjliggörare av sina barns drömmar, ligger också en risk att föräldrarna driver på för hårt och ställer alltför höga krav, både på varandra och på föreningarna, för att säkra upp det som man uppfattar krävs för att barnet ska lyckas i sitt idrottande. Det finns också vittnesmål från föreningsrepresentanter om att föräldrar hotar att byta förening om inte laget satsar på en mer selekterandeliknande verksamhet. Sådana tendenser bör uppmärksammas, inte minst eftersom de kan bidra till en uppåtgående kostnadsspiral och till ökade skillnader i delaktighet.

I detta sammanhang är det viktigt att lyfta fram de föräldrar som aldrig får möjligheten, där det varken finns tid eller pengar att samla in till gemensamma aktiviteter och där barnen inte får chansen till det sociala sammanhang som idrotten innebär. De som enligt Arnoldsson (2023) syns allt tydligare i statistiken. Det är föräldrarna som inte kan ställa sig frågan om ”valuta för pengarna”, utan behöver ställa frågan ”har vi råd?”. Det kom fram många kloka förslag om kostnadssänkningar från föräldrar, som är viktiga att uppmärksamma. Det handlar exempelvis om åtgärder som föreningar kan genomföra, så som billigare cuper närmare hemmet, mer tillgång till begagnad utrustning, bättre planering för samåkning, att slopa säljtving, samt tydligare penningsspårning i föreningarna. Därtill vill man se att stat och kommun tar sitt ansvar genom större anslag och sänkta hyror och liknande. Regeringen har uppmärksammat kostnadsutvecklingen och inför nu ett fritidskort. Föräldrarna i studien fick reagera på detta menar på det stora hela att det är positivt och kan sänka ekonomiska trösklar för deltagande, men behöver vara riktat efter behov och att det finns en risk för krånglig administration. Vi ser fritidskortet som en kortsiktig lösning för att dämpa risken för ekonomisk utslagning från idrott, men på sikt behövs det mer hållbara strategier från alla aktörer inom idrotten för att dämpa kostnadsutvecklingen (se exempelvis Hertting & Wagnsson, 2024).

Och avslutningsvis. Det är viktigt att komma ihåg att urvalet av föräldrar är sådana som faktiskt *har* barn i idrotten. Denna undersökning fångar inte de som redan finns utanför av olika skäl. Deras röster blir inte hörda här, vilket också kan leda till eftertanke.

6.2. Implikationer och åtgärder

Det framtagna underlaget är användbart ur många synvinklar och förhoppningen är att det leder till en generell ökad uppmärksamhet på frågor om föräldrars kostnader för barnens idrott. Här följer några förslag på implikationer och åtgärder:

- RF-SISU Västerbotten kan med fördel använda resultaten för att utbilda föreningar i hållbara kostnadsstrategier, med särskilt fokus på föräldrars öppna kommentarer.
- RF-SISU Västerbotten kan även ta fram särskilda informations- och utbildningsmaterial till föräldrar och föreningar, med praktiska tips och idéer på kreativa lösningar för att hantera kostnader i föräldrars och föreningars vardag.
- RF-SISU Västerbotten kan initiera samverkan med fler samhällsaktörer (förbund, föreningar, kommuner, region, privata aktörer och liknande) för att finna gemensamma strategier för att följa upp och hantera kostnadsökningar. En viktig fråga är hur

samhällsaktörer kan nå fram till föräldrar som inte har barn i föreningslivet på grund av kostnader, det vill säga de som inte är med i studiens urval.

- RF-SISU Västerbotten kan ta fram en egen strategi för att kontinuerligt följa upp kostnadsutvecklingen, med utgångspunkt i denna kartläggnings metodik.

Avslutningsvis är vår förhoppning att denna rapport kan ligga till grund för ett utvidgat förändringsarbete i Västerbotten, lett av RF-SISU Västerbotten och i samverkan med föreningar och offentliga aktörer, där kostnadsutvecklingen följs kontinuerligt och kostnadsbegränsande åtgärder prövas, så att kostnaderna för barns och ungas idrottande kan hållas tillbaka. Därigenom ges inte bara de mest bemedlade familjerna möjlighet att låta sina barn idrotta, utan idrotten kan nå den bredd av barn och ungdomar som idrottsrörelsen uttryckligen eftersträvar.

7. Referenser

Arnoldsson, J. (2023). Socioekonomi påverkar ungas idrottande. Ny metod för att förstå skillnader i deltagande mellan landets bostadsområden. I: Norberg, Dartsch Nilsson & Pihlblad (Red.), *Idrott och segregation: Om idrottens roll i ett ojämlikt samhälle*. Stockholm: Centrum för Idrottsforskning.

Brown, S.F. (2018). Introduction: youth sport and social capital. *Sport in Society*, 21(10), p. 1499-1516. DOI: 10.1080/14681811.2017.1322755

Centrum för idrottsforskning. (2023). *Statens stöd till idrotten: Uppföljning 2023*. Stockholm: Centrum för idrottsforskning.

Coakley, J. (2011). Ideology doesn't just happen: Sports and Neoliberalism. *Journal of ALESDE*, 1(1), pp. 67-84.

Hertting, K. (2009). *Valuta för pengarna: Om föräldrars kostnader för barnens deltagande i tävlingsidrott* (FoU-rapport 2009:4). Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Hertting, K. (2022). *Vad kostar ishockeyn? Kartläggning av föräldrars kostnader för föreningsishockey och aktiviteter utanför ordinarie föreningsverksamhet*. Stockholm: Svenska Ishockeyförbundet.

Hertting, K., & Wagnsson, S. (2024). *Smakar det så kostar det – En studie om föräldrars kostnader för barns idrottande 2003–2023*. Stockholm: Riksidrottsförbundets FoU-serie, 2024:5.

Riksidrottsförbundet. (2004). *Kostnader för idrott: En studie om kostnader för barns idrottande 2003* (FoU-rapport 2004:2). Stockholm: Riksidrottsförbundet.

Riksidrottsförbundet. (2016). *Svensk idrott idag – fakta och statistik*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.

<https://www.rf.se/download/18.4b47d66118498cdd98b43a/1669022045274/Svensk%20idrott%20idag%20-%20fakta%20och%20statistik.pdf>

Wagnsson, S., & Augustsson, C. (2015). Idrottsföräldrars syn på den kommersialiserade barn- och ungdomsidrotten. I C. Dartsch, J. R. Norberg & J. Pihlblad (Red.), *Idrottens pris: Om idrottens kostnader och medlemskapets betydelse* (s. 9–67). Stockholm: Centrum för idrottsforskning 2015:2.

Q6

4. Uppskatta hur mycket Du/Ni betalar i medlemsavgift per barn och år för att han/hon ska kunna hålla på med den huvudsakliga idrotten?

Barn 1
Barn 2
Barn 3

Q7

5. Uppskatta hur mycket Du/Ni betalar i träningsavgift per barn och år för att han/hon ska kunna hålla på med den huvudsakliga idrotten?

Barn 1
Barn 2
Barn 3

Q8

6. Uppskatta hur mycket Du/Ni betalar för läger, cuper, turneringar mm, per barn och år för att ert barn ska kunna hålla på med den huvudsakliga idrotten?

Barn 1
Barn 2
Barn 3

Q9

7. Uppskatta hur mycket Du/Ni betalar för utrustning, per barn och år för att ert barn ska kunna hålla på med den huvudsakliga idrotten?

Barn 1
Barn 2
Barn 3

Q10

8. Uppskatta hur mycket Du/Ni betalar för klubbkläder, per barn och år för att ert barn ska kunna hålla på med den huvudsakliga idrotten?

Barn 1
Barn 2
Barn 3

Q11

9. Hur långt uppskattar du att du kör per år för att ditt barn ska kunna delta i sin idrott? (inkl. träningar, matcher och cuper)

	Jag skjutsar inte, eller gör det ytterst sällan, till mitt barns idrottsaktiviteter	10 - 50 mil per år (cirka 1 mil/vecka)	50–199 mil per år (≈ mil/vecka)	200–499 mil per år (≈ 4–10 mil/vecka)	500–999 mil per år (≈ 10–20 mil/vecka)	1000 mil eller mer per år 1–4 mil/vecka)
Barn 1	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Barn 2	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Barn 3	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Q12

10. Uppskatta hur mycket Du/Ni betalar för köp av lotter, produkter och liknande från föreningen, per barn och år för att ert barn ska kunna hålla på med den huvudsakliga idrotten

Barn 1	
Barn 2	
Barn 3	

Q13

11. Uppskatta hur mycket Du/Ni betalar för övriga kostnader (t ex sjukgymnastik, specialkost, licenser, försäkringar m m) årligen, för att ditt barn ska kunna hålla på med den huvudsakliga idrotten?

Barn 1	
Barn 2	
Barn 3	

Q14

12. Hur upplever du kostnaden för att ditt barn ska kunna hålla på med sin huvudsakliga idrott? Ange på en skala 1-10, där 1 = Mycket låg kostnad; 10= Mycket hög

Barn 1	
Barn 2	
Barn 3	

Q15

13. Anser du att du får valuta för pengarna? Ange ditt svar på en skala från 1-10. Absolut inte =1, Ja, absolut =10

Barn 1

Barn 2

Barn 3

Q16

14. Är du i allmänhet beredd på att acceptera en lägre ambitionsnivå hos den huvudsakliga idrottsföreningen för att minska kostnaderna?

	Ja, absolut	Ja, men endast en lite lägre ambitionsnivå	Ja, men det beror på (kommentera gärna)	Nej, inte alls	
Barn 1	☐	☐	☐	☐	
Barn 2	☐	☐	☐	☐	
Barn 3	☐	☐	☐	☐	

Q17

15. Jobbar huvudföreningen aktivt med att få ned kostnader för barnens idrottande?

	Nej, inte alls	Ja, i liten grad	Ja, i ganska hög grad	Ja, i hög grad	Ja, i mycket hög grad	Vet ej
Barn 1	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Barn 2	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Barn 3	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Q18

16. Uppskatta hushållets totala kostnader/år för barnets/barnens idrottande i samtliga föreningar.

Q19

Regeringen planerar att under 2025 införa ett fritidskort för barn och ungdomar i åldrarna 8–16 år. Syftet med detta kort är att ge fler unga möjlighet att delta i aktiviteter inom idrott, kultur, friluftsliv och föreningsliv. Fritidskortet kommer att fungera som en digital betalningstjänst som kan användas för att täcka kostnader för sådana fritidsaktiviteter.

Q20

17. Vad tycker du om införandet av ett sådant fritidskort?

- ☐ Mkt positiv
- ☐ Positiv
- ☐ Neutral
- ☐ Negativ
- ☐ Mycket negativ

Q21

18. Skulle du kunna tänka dig att ansöka om ett fritidskort?

- ☐ Ja, absolut
- ☐ Ja, det är troligt
- ☐ Osäker
- ☐ Nej, troligtvis inte
- ☐ Nej, absolut inte

Q22

19. Kommentera gärna din åsikt om fritidskortet här!

Q23

20. Har något av ert/era barn ärvt/fått utrustning (t ex från syskon, kusin, grannar)?

- ☐ Nej
- ☐ Ja, någon enstaka gång
- ☐ Ja, regelbundet

Q24

Nu vill vi att du tänker på olika former av kommersialiserad idrott när du svarar på nedanstående frågor. Med kommersialiserad idrott menar vi idrott som bedrivs i kommersiell regi, d v s idrottsutövning baserad på extra avgifter (till exempel idrottsläger under lov, betalar extra för ledarledda träningar eller betalar en separat terminsavgift som inte är kopplad till en idrottsförening. OBS! Innefattar ej deltagande i cuper när barnet deltar för sin förenings räkning!

Q25

21. Kryssa i vilka former av kommersialiserad idrott som Ditt/Dina barn har deltagit i det senaste året. (OBS! Möjligt att kryssa i flera alternativ)

	Barnet har inte deltagit i kommersialiserad idrott	Idrottsläger under lov, anordnade av föreningar i samverkan med andra aktörer, t.ex. internationella klubbar	Extra träningar mot betalning (t ex extra teknikträning)	Camp-verksamhet i Sverige (t ex Stadium Sports Camp, Sweden Sport Academy)	Camp-verksamhet utomlands	Idrott där man betalar separat terminsavgift (t ex Knettskutt, dansstudio; Leos, Sports Kidz)
Barn 1	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Barn 2	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Barn 3	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Q26

22. Uppskatta hur mycket som du/ni har betalat per år och barn för deltagande i kommersialiserad idrott

Barn 1	
Barn 2	
Barn 3	

Q27

För att kunna få svar på om det finns några samband mellan kostnader inom idrotten och olika bakgrundsfaktorer kommer här några frågor kopplad till din sociala bakgrund och din ekonomiska situation.

Q28

23. Vilket kön har du? Med kön menar vi könsidentitet, alltså det kön du själv känner dig som.

- ☐ Man
- ☐ Kvinna
- ☐ Jag definierar mig som... (Skriv på raden nedan)

Q29

24. Ditt födelseår? (Svara med fyra siffror, t ex 1986)

Q30

25. Hur stor är hushållets totala månadsinkomst före skatt? (Avrunda till närmaste 10 000-tal)

Q31

26. Vilken kommun bor du i?

Q32

27. Vilken beskrivning stämmer in på din bostadsort?

- ☐ Landsbygd (upp till 20 000 invånare)
- ☐ Småstad (20 000-75 000 invånare)
- ☐ Mellanstor stad (75 000 - 250 000 invånare)
- ☐ Storstad (mer än 250 000 invånare)

28. Jag bor i...

Q33

- ☐ Hyresrätt
- ☐ Bostadsrätt
- ☐ Radhus
- ☐ Fristående villa
- ☐ Annat

29. Vilken är din högsta avslutade utbildning?

Q34

- ☐ Lägre än gymnasiet
- ☐ Gymnasiet eller motsvarande
- ☐ Universitetsexamen på kandidat- eller masternivå
- ☐ Doktorsexamen/Licentiatexamen

30. Vilken är din partners högsta avslutade utbildning?

Q35

- ☐ Lägre än gymnasiet
- ☐ Gymnasiet eller motsvarande
- ☐ Universitetsexamen på kandidat- eller masternivå
- ☐ Doktorsexamen/Licentiatexamen
- ☐ Jag har ingen partner

31. Vilken är din nuvarande sysselsättning?

Q36

- ☐ Yrkesarbetande (skriv på raden nedan)

Studerande

- ☐ Pensionär
- ☐ Arbetssökande
- ☐

32. Vilken är din partners nuvarande sysselsättning?
Yrkesarbetande (skriv på raden nedan)

☐

Studerande

Pensionär

☐

Arbetsökande

☐

Pensionär

☐

Arbetsökande

☐

Jag har ingen partner

Q38

33. Vilket land är du född i?

Q39

34. Vilket land är din partner född i?

Q40

35. Övriga synpunkter och reflektioner